STICHTING PROTESTANTS CHRISTELIJKE PEUTERSPEELZALEN

Meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling

Maart 2016

Bijgesteld april 2016

De meldcode omvat:

I. Route bij signalen van huiselijk geweld en kindermishandeling.
II. Route bij signalen van mogelijk geweld- of

Vastgesteld door het College van Bestuur op 1 juli 2016.

STICHTING PROTESTANTS CHRISTELIJKE PEUTERSPEELZALEN

Inhoudsopgave

Een woord vooraf .....

Inleiding 4

Definities 5

Overeenkomst ter gebruik van de meldcode 7

I. Route bij signalen van huiselijk geweld en kindermishandeling 9

- Stap 1: In kaart brengen van signalen
- Stap 2: Collegiale consultatie en zo nodig raadplegen van Veilig Thuis of een deskundige op het gebied van letselduiding
- Stap 3: Gesprek met de ouder (en indien mogelijk met het kind)
- Stap 4: Weeg aard en ernst van het huiselijk geweld of kindermishandeling en bij twijfel altijd raadplegen van Veilig Thuis
- Stap 5: Beslissen: zelf hulp organiseren of melden
- Stap 6: Evaluatie
- Stap 7: Nazorg

Uitwerking van de stappen bij signalen van huiselijk geweld en kindermishandeling……..…….....12

II. Route bij signalen van mogelijk geweld- of zedendelict door een collega jegens een kind.....20

- Stap 1A: Signaleren afwegen of klacht een melding wordt
- Stap 1B: Direct melding doen van vermoeden van geweld- of zedendelict jegens een kind bij houder
- Stap 2: In overleg treden met vertrouwensinspecteur
- Stap 3: Aangifte doen
- Stap 4: Handelen naar aanleiding van de melding
- Stap 5: Instellen van een onderzoekscommissie
- Stap 6: Maatregelen naar aanleding van het onderzoek
- Stap 7: Informeren van het team
- Stap 8: Informeren van andere ouders
- Stap 9: Nazorg bieden en evalueren

Uitwerking van de stappen bij signalen van mogelijk geweld -of zedendelict door een collega jegens een kind……29

III. Route bij signalen van seksueel grensoverschrijdend gedrag tussen kinderen onderling 41

- Stap 1: In kaart brengen van signalen
- Stap 2: Melden van het gedrag
- Stap 3: Beoordelen ernst van het gedrag
- Stap 4: Maatregelen nemen
- Stap 5: Handelen
- Stap 6: Nazorg bieden en evalueren

Uitwerking van de stappen van seksueel grensoverschrijdend gedrag tussen kinderen onderling……43

IV. Kwaliteitszorg en evaluatie.....49

V. Verantwoordelijkheden in het scheppen van randvoorwaarden voor een veilig werk- en meldklimaat ……..……50

VI. Sociale kaart……...52
VII. Bijlagen……53

Bijlagenoverzicht:

Bijlage 1: Signalen kindermishandeling 0 – 4 jaar……...
Bijlage 2: Signalen die kunnen duiden op een mogelijk geweld- of zedendelict door een collega……..
Bijlage 3: Signalen van kind, die geconfronteerd zijn met seksueel grensoverschrijdend gedrag van een ander kind……...
Bijlage 4: Toestemmingsformulier……...
Bijlage 5: Observatielijst…….....

Inleiding

In 2013 is het Besluit vaststelling minimumeisen verplichte meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling in werking getreden. Dit besluit verplicht organisaties om een meldcode vast te stellen en kennis en gebruik ervan te bevorderen. In het kader van kwaliteitszorg wordt **de plicht opgelegd om een meldcode te hanteren voor huiselijk geweld en kindermishandeling**, daaronder ook begrepen seksueel geweld, vrouwelijke genitale verminking (ook wel genoemd meisjesbesnijdenis) en eergerelateerd geweld. De verplichting geldt voor organisaties en zelfstandige beroepskrachten in de gezondheidszorg, onderwijs, kinderopvang, maatschappelijke ondersteuning en jeugdzorg. Het kunnen signaleren van kindermishandeling is een belangrijke competentie waarover iedere beroepskracht die met kinderen werkt dient te beschikken.
Daarnaast is een wettelijke meldplicht ingevoerd voor een vermoeden van een geweld- of zedendelict jegens een kind door een collega. Dit betekent dat een houder van een kinderopvangorganisatie (zie definitielijst) **wettelijk verplicht is om contact** op te nemen met een vertrouwensinspecteur als over aanwijzingen beschikt wordt dat een collega een geweld of zedendelict begaat of heeft begaan en een kind hiervan het slachtoffer is.
De Meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling voor de branche kinderopvang is gebaseerd op het basismodel meldcode: Stappenplan voor het handelen bij signalen van huiselijk geweld en kindermishandeling. Betreffend basismodel is ontwikkeld door het ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport en bedoeld voor alle sectoren waar vanuit professioneel oogpunt met kinderen wordt gewerkt.

Deze meldcode is speciaal toegeschreven naar de branche kinderopvang en is bedoeld voor iedereen die werkzaam is binnen deze branche. De meldcode geeft via een stappenplan aan hoe te handelen wanneer er signalen zijn die kunnen duiden op huiselijk geweld of kindermishandeling. Daarnaast bevat deze meldcode een route hoe te handelen bij signalen van mogelijk geweld- of zedendelict door een collega en een route hoe te handelen wanneer er sprake is van seksueel grensoverschrijdend gedrag tussen kinderen onderling. Elke stap binnen de routes wordt afzonderlijk uitgebreid toegelicht.

Bij deze Meldcode is een toelichting ontwikkeld: Handleiding behorend bij Meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling. Deze is bestemd voor alle beroepskrachten werkzaam in de branche kinderopvang. De handleiding geeft achtergrondinformatie en toelichtingen op elementen uit de meldcode. Voordat de Meldcode wordt gebruikt is het verstandig eerst de handleiding te bestuderen. De Meldcode kan niet zonder de handleiding geïmplementeerd worden binnen de kinderopvangorganisatie. Andersom kan de handleiding niet zonder de meldcode gebruikt worden.

Definities

Houder (kinderopvang-Organisatie)	Stichting Protestants Christelijke Peuterspeelzalen.
Directie	Namens het College van Bestuur/sectordirecteur Peuterspeelzalen.
Leidinggevende	Manager/beleidsmedewerker peuterspeelzalen
Beroepskracht	De beroepskracht die binnen de stichting werkzaam is en die in dit verband aan kinderen zorg, begeleiding of een andere wijze van ondersteuning biedt. Hieronder vallen in ieder geval de peuterspeelzaalleidster, coach VVE, IB-er, vrijwilliger[1], oudercoördinator, leidinggevende, directie.
Vrijwilliger	Degene die structureel al dan niet tegen een vrijwilligersvergoeding op regelmatige, niet incidentele basis werkzaam is in de peuterspeelzaal en is belast met verzorging, opvoeding en bijdrage aan ontwikkeling van kinderen
IB-er	De beroepskracht, die als deskundige door de stichting is ingehuurd voor de brede ontwikkeling voor Het Jonge Kind in het kader van de zorg, maar ook voor de specifieke deskundigheid op het terrein van kindermishandeling en huiselijk geweld.
Ouders / verzorgers	De volwassenen of volwassene die verantwoordelijk zijn / is voor de zorg en opvoeding van het kind; ouder(s), verzorger(s), voogd. Daar waar ouders geschreven wordt, wordt ook verzorgers of ouder / verzorger bedoeld.
Veilig Thuis	Sinds 1 januari 2014 zijn het Steunpunt Huiselijk Geweld en het Algemeen Meldpunt Kindermishandeling samengevoegd tot Veilig Thuis Haaglanden. Veilig Thuis is het centrale advies- en meldpunt voor iedereen die met huiselijk geweld of kindermishandeling te maken heeft of krijgt. Niet alleen voor slachtoffers en plegers, maar ook voor omstanders en professionals.

[1] Een vrijwilliger is geen beroepskracht. In deze meldcode kan in sommige gevallen ook vrijwilliger gelezen worden volgens de opgestelde definitie

Vertrouwensinspecteur	Een vertrouwensinspecteur is werkzaam bij de Inspectie van het Onderwijs. De vertrouwensinspecteur heeft geheimhoudingsplicht en is bij wet uitgezonderd van het doen van aangifte. De houder van een kinderopvangorganisatie is verplicht om bij een vermoeden van een zeden- of geweldsdelict door een werknemer of een vrijwilliger de vertrouwensinspecteur te raadplegen
(Zeden) politie	De enige plek waar aangifte kan worden gedaan van een geweld- of zedenmisdrijf. Politie onderzoekt een vermoeden en doet aan waarheidsvinding.
Hij	Waar gesproken wordt over hij kan zowel hij als zij van toepassing zijn.

STICHTING PROTESTANTS CHRISTELIJKE PEUTERSPEELZALEN

Overeenkomst ter gebruik van de meldcode

Het bevoegd gezag van de Stichting Protestants Christelijke Peuterspeelzalen.

Overwegende:

- dat de Stichting Protestants Christelijke Peuterspeelzalen verantwoordelijk is voor een goede kwaliteit van de dienstverlening aan de kinderen en dat deze verantwoordelijkheid zeker ook aan de orde is in geval van dienstverlening aan kinderen die (vermoedelijk) te maken hebben met huiselijk geweld of kindermishandeling;

- dat de Stichting Protestants Christelijke Peuterspeelzalen een meldcode wenst vast te stellen, zodat de beroepskrachten die binnen de Stichting Protestants Christelijke Peuterspeelzalen werkzaam zijn weten welke stappen van hen worden verwacht bij signalen van huiselijk geweld of kindermishandeling;

- dat de Stichting Protestants Christelijke Peuterspeelzalen in deze meldcode ook vastlegt op welke wijze zij de beroepskrachten bij deze stappen ondersteunt;

- dat van de beroepskrachten die werkzaam zijn bij de Stichting Protestants Christelijke Peuterspeelzalen op basis van deze verantwoordelijkheid wordt verwacht dat zij in alle contacten met kinderen attent zijn op signalen die kunnen duiden op huiselijk geweld of kindermishandeling en dat zij effectief reageren op deze signalen;

- dat onder *huiselijk geweld* wordt verstaan: (dreigen met) geweld, op enigerlei locatie, door iemand uit de huiselijke kring, waarbij onder geweld wordt verstaan: de fysieke, seksuele of psychische aantasting van de persoonlijke integriteit van het slachtoffer, daaronder ook begrepen ouderenmishandeling, eergerelateerd geweld en vrouwelijke genitale verminking (meisjesbesnijdenis);

- dat tot de huiselijke kring van het slachtoffer behoren: (ex)partners, gezinsleden, familieleden en huisgenoten behoren.

- dat onder *kindermishandeling* wordt verstaan: iedere vorm van een voor een minderjarige bedreigende of gewelddadige interactie van fysieke, psychische of seksuele aard, die de ouders of andere personen ten opzichte van wie de minderjarige in een relatie van afhankelijkheid of van onvrijheid staat, actief of passief opdringen waardoor ernstige schade wordt berokkend of dreigt te worden berokkend aan de minderjarige in de vorm van fysiek of psychisch letsel, daaronder ook begrepen eergerelateerd geweld en vrouwelijke genitale verminking;

- dat onder beroepskracht in deze meldcode wordt verstaan: de beroepskracht die voor de Stichting Protestants Christelijke Peuterspeelzalen werkzaam is en die in dit verband aan kinderen van de kinderopvangorganisatie zorg, begeleiding, of een andere wijze van ondersteuning biedt;

- dat onder kind in deze meldcode wordt verstaan: het kind aan wie de beroepskracht zijn professionele diensten verleent;

In aanmerking nemende:

- het Besluit vaststelling minimumeisen verplichte meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling;
- de Wet maatschappelijke ondersteuning;
- de Wet op de jeugdzorg;
- de Wet bescherming persoonsgegevens;
- de Wet kinderopvang en kwaliteitseisen peuterspeelzalen;
- Beleidsregels kwaliteit kinderopvang en peuterspeelzalen;
- Wijzigingswet kinderopvang 2013;
- het privacyreglement van de SCOH/SPCP***;***

Stelt het volgende vast binnen de kinderopvangorganisatie:

- Route bij signalen huiselijk geweld en kindermishandeling;
- Route bij signalen van mogelijk geweld- of zedendelict door een collega;
- Route bij signalen seksueel grensoverschrijdend gedrag tussen kinderen onderling.

Tevens neemt de Stichting Protestants Christelijke Peuterspeelzalen de verantwoordelijkheden op zich voor het scheppen van randvoorwaarden voor een veilig werk- en meldklimaat (zie onderdeel IV uit meldcode).
Ook vult de Stichting Protestants Christelijke Peuterspeelzalen de sociale kaart in (zie onderdeel V uit meldcode) en zorgt dat deze toegankelijk is voor de beroepskrachten.

Het College van Bestuur van de Stichting Protestants Christelijke Peuterspeelzalen

Handtekening,

Drs.G.J. van Drielen
Voorzitter College van Bestuur

I. Route bij signalen van huiselijk geweld en kindermishandeling

N.B.: altijd de IB-er van de basisschool hierbij betrekken.

Stap 1:

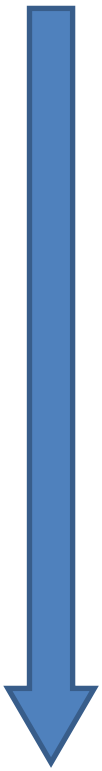
In het kaart brengen van signalen

Stap 2:

Collegiale consultatie

(attentie: bij twijfel Veilig

Stap 1: In kaart brengen van signalen

- Observeer het kind gedurende een week (4 dagdelen).
- Onderzoek naar onderbouwing, dus kijk naar de signalen. Noteer de signalen die je bij het kind opmerkt in een kind dossier.
- Organiseer een gesprek met de ouders met als doel: het delen van de zorg.
- Noteer elke volgende stap in het kinddossier.

Stap 2: Collegiale consultatie.

Intern:

- Consulteer een collega, die ook op dezelfde groep staat. Laat haar het kind ook 2 dagdelen observeren en de signalen noteren.
- Maak zo nodig een handelingsplan met concrete doelen, die in maximaal vier weken moeten worden bereikt.
- Deelt de collega op de groep jouw zorg, schakel dan na 2 dagdelen de IB-er van de basisschool in.
- Informeer tevens de leidinggevende op het stafbureau.
- Informeer de ouders over het feit, dat de IB-er van de basisschool wordt geconsulteerd.
- Bespreek met de IB-er van de basisschool wie als coördinator/aanspreekpunt optreedt in dit dossier; geef dit ook door aan de leidinggevende op het stafbureau.
- Is de IB-er van de basisschool niet beschikbaar, dan zal de leidinggevende op het stafbureau als coördinator/aanspreekpunt optreden (*lees dan in het vervolg van de te nemen stappen voor IB-er de leidinggevende)*
- Verzamel informatie (noteren in kinddossier). In overleg met de IB-er kan ook de Schoolmaatschappelijk werker erbij worden betrokken. Bekeken kan dan worden of er binnen de school extra informatie is over het gezin.
- Eventueel kan ook overleg worden gevoerd in de interne zorgcommissie van de school.

Consulteer Veilig Thuis.

Telefoonnummer: 0800 – 2000 (landelijk)
Den Haag: 070 - 3469717
Adres: Waldeck Pyrmontkade 872
2518 JS Den Haag

Dit kan anoniem, waardoor er geen toestemming van de ouders nodig is.

Stap 3:

Gesprek met de ouder

Stap 3: Gesprek met de ouder

- De medewerker en/of IB-er maken samen het observatieverslag op basis van alle verzamelde informatie.
- De medewerker bespreekt samen met de IB-er van de basisschool alle bevindingen (het observatieverslag en eventueel het opgestelde handelingsplan) door met de ouders met als doel de zorg te delen met de ouders en de ouders informeren.
- Het verslag dat hiervan wordt gemaakt wordt besproken met de ouders.

Stap 4:

Wegen aard en ernst en **altijd** raadplegen Veilig

Stap 4: Weeg de aard en de ernst van het huiselijk geweld of de kindermishandeling en altijd raadplegen van Veilig Thuis

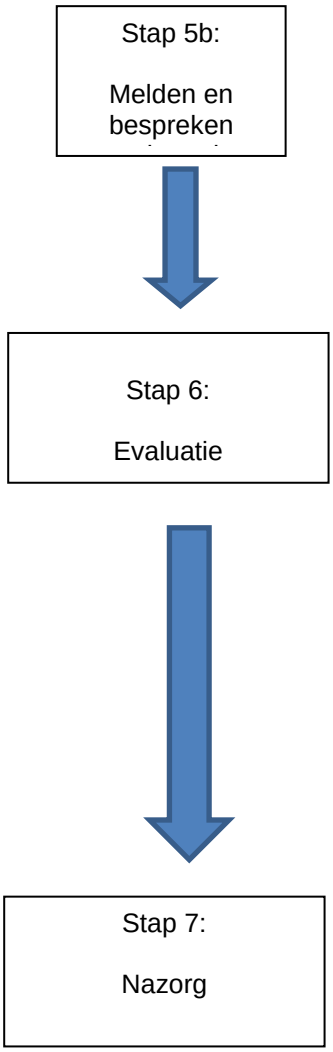
- Weeg risico, aard en ernst van de kindermishandeling of huiselijk geweld. Doe dit samen met de IB-er van de basisschool. Vraag Veilig Thuis **altijd** hierover een oordeel te geven.

Stap 5a:

Hulp organiseren

Stap 5a: Hulp organiseren en effecten volgen of

- De medewerker bespreekt samen met de IB-er, eventueel ook de schoolmaatschappelijk werker, alle zorgen, maar ook de mogelijk te nemen stappen met de ouder.
- Organiseer hulp door ouder en kind door te verwijzen naar het Centrum voor Jeugd en Gezin en/of Bureau Jeugdzorg.
- Monitor of ouder en kind hulp krijgen. Vraag aan de instanties of ze je op de hoogte willen houden. Bespreek op welke wijze dit zal gebeuren en de frequentie.

- Volg het kind door middel van een door jullie gebruikt observatiesysteem (KIJK, PRAVOO)
- Stel eventueel het gemaakte handelingsplan bij.

Stap 5b: Melden en bespreken met de ouders

- Bespreek met de ouder de voorgenomen melding
- Meld bij Veilig Thuis.
- Vraag aan Veilig Thuis of zij jou op de hoogte willen houden.

Stap 6: Evaluatie

- Evalueer elke maand met IB-er en eventueel de leidinggevende op het stafbureau over de huidige situatie van het kind;
- Er wordt een vervolggesprek met de ouders gevoerd over de huidige situatie (is er sprake van verbetering of verandering?);
- Neem contact op met de lopende hulpverlening en informeer hen over de huidige stand van zaken;
- Bekijk of er, zo ja in welke vorm, nazorg verleend gaat worden.

Stap 7: Nazorg

- De medewerker blijft 4 maanden het kind begeleiden en observeren.
- Het bieden van een veilige plek aan het kind.
- Het meedenken in overlegsituaties ten behoeve van de hulpverlening aan het kind en de ouders/ verzorgers.
- Als gebleken is dat het vermoeden ongegrond was, kunnen de werkaantekeningen die niet in het verslag zijn opgenomen worden vernietigd.

N.B.: Voorop staat in een voor het kind bedreigende situatie altijd direct een melding naar Veilig Thuis moet worden gedaan zonder dat de ouders daarbij worden ingelicht. Ook kan bij een acute situatie de stappen 1 tot en met 4 worden overgeslagen. Wel moet duidelijk schriftelijk worden vastgelegd waarom de stappen zijn overgeslagen, zodat hierover achteraf verantwoording kan worden afgelegd.

Van belang is dit altijd te melden aan de leidinggevende.

Uitwerking van de stappen bij signalen van huiselijk geweld en kindermishandeling

Stap 1: In kaart brengen van signalen

Breng de signalen die een vermoeden van huiselijk geweld of kindermishandeling bevestigen of ontkrachten in kaart en leg deze vast. Gebruik hiervoor de signalenlijst van bijlage 1.
Leg ook de contacten over de signalen vast, evenals de stappen die worden gezet en de besluiten die worden genomen.

Bij vroegsignalering worden signalen gezien die duiden op een zorgelijke of mogelijk bedreigde ontwikkeling. Zelden zullen deze signalen direct duidelijkheid geven over de oorzaak zoals huiselijk geweld of kindermishandeling. Het is daarom verstandig uit te gaan van de signalen die je als leid(st)er bij het kind of in de interactie tussen ouder en kind waarneemt. In de signalenlijst uit de handleiding vindt je een overzicht van de signalen.

Het is gebruikelijk om in deze fase in gesprek te gaan met de ouder tijdens haal- en brengmomenten. Tijdens het uitwisselen over de activiteiten van de dag, het kind en de feitelijkheden die je opvallen, krijgt je een beeld waardoor je ook met informatie van de ouder de situatie in kaart kunt brengen.

<u>Opmerking</u>:
Signalen kunnen bij kinderen verschillende oorzaken hebben. Het is belangrijk deze signalen in concrete objectieve voor (= zonder eigen oordeel) zoveel mogelijk met ouders te bespreken. Bijvoorbeeld:
”Klaartje heeft een wond op haar hoofd, wat is er gebeurd? In plaats van ”Klaartje heeft een wond op haar hoofd, is ze soms geslagen?” Door informatie tijdig uit te wisselen is het gemakkelijker om ook zorgen rondom het kind vroegtijdig bespreekbaar te maken.

Daarnaast observeer je het kind in de groep en de ouder en het kind tijdens contactmomenten (halen en brengen).
Je verzamelt alle signalen waardoor je duidelijker krijgt of er zorgen zijn en welke zorgen dit zijn.

Alle gegevens die te maken hebben met het signaleren en handelen leg je schriftelijk vast (werkaantekeningen). Gespreksverslagen kan je door betrokkenen laten ondertekenen. Hierdoor kan je later bij de inspectie kinderopvang (TOKIN) verantwoording afleggen indien dit wordt gevraagd. Je kan hiervoor een kinddossier aanleggen, welke in een gesloten kast (met slot) of digitaal (met wachtwoord) wordt bewaard. Dit vanwege de privacygevoelige gegevens die je verzamelt.

Leg in het kinddossier de volgende gegevens vast:
- Vermeld altijd datum, plaats, situatie en overige aanwezigen.
- Signalen die duidelijk maken welke zorgen je ziet, hoort of ruikt.
- Signalen die een vermoeden van huiselijk geweld of kindermishandeling bevestigen of ontkrachten.
- Contacten met ouders over deze signalen.

- Stappen die worden gezet.
- Besluiten die worden genomen.
- Vervolgaantekeningen over het verloop.

Beschrijf je signalen zo feitelijk mogelijk:

- Worden ook hypothesen en veronderstellingen vastgelegd, vermeld dan uitdrukkelijk dat het gaat om een hypothese of veronderstelling. Maak een vervolgaantekening als een hypothese of veronderstelling later wordt bevestigd of ontkracht.
- Vermeld de bron als er informatie van derden wordt vastgelegd.
- Leg diagnoses alleen vast als ze zijn gesteld door een medewerker die hierin geschoold is (bijvoorbeeld de IB-er van de basisschool of de orthopedagoog van de basisschool).
- De ouders/verzorgers hebben altijd inzage recht in alle stukken.

Betreffen de signalen huiselijk geweld of kindermishandeling gepleegd door een medewerker, meld de signalen dan direct bij de leidinggevende of de directie, conform de richtlijnen.

Stap 2: Collegiale consultatie en bij twijfel raadplegen van Veilig Thuis.

Bespreek de signalen met de IB-er van de basisschool en de leidinggevende op het stafbureau. Vraag altijd ook advies aan Veilig Thuis.

Consultatie is mogelijk met de volgende collega's: een collega uit dezelfde groep, IB-er van de basisschool en schoolmaatschappelijkwerk. Als het Centrum voor Jeugd en Gezin of een andere externe deskundige wordt gebeld dan is er toestemming nodig van de ouders.

Consult bij Veilig Thuis of een deskundige op het gebied van letselduiding
Indien IB-er ook maar enige twijfel heeft over de oorzaak van de situatie en/of eventuele mogelijke onveiligheid bij het kind, moet advies worden gevraagd bij Veilig Thuis. Veilig Thuis kan een eerste weging maken of het terecht is dat er zorgen zijn over deze situatie en of er mogelijk sprake kan zijn van huiselijk geweld of kindermishandeling. De Forensische Polikliniek Kindermishandeling kan betrokken worden als er zorgen zijn over huiselijk geweld waarbij ouders c.q. meerderjarige huisgenoten betrokken zijn. Zij zijn het expertisecentrum voor letselonderzoek bij minderjarige kinderen.

Noodsituaties
Bij signalen die wijzen op acuut en zodanig ernstig geweld dat het kind of een gezinslid onmiddellijk moet worden beschermd, kan meteen contact worden opgenomen met Veilig Thuis. Veilig Thuis maakt dan een inschatting van de ernst van de situatie. Voor noodsituaties is Veilig Thuis 24 uur per dag bereikbaar. In zeer ernstig dreigende situaties kan Veilig Thuis een melding overdragen aan de Raad voor de Kinderbescherming. Bijvoorbeeld als een kind met verwondingen naar het ziekenhuis moet en de ouders willen het niet meegeven of weghalen uit het ziekenhuis. In een dergelijke situatie kan er heel snel een voorlopige ondertoezichtstelling worden gevraagd zodat de ouders (tijdelijk) het gezag niet hebben over hun kind.

In noodsituaties kan overigens ook contact gezocht worden met de crisisdienst van Bureau Jeugdzorg en/of de politie gevraagd worden om hulp te bieden. In de handleiding bevindt zich een algemeen overzicht van websites en adressen (zie bijlage 5) van instanties en organisaties waar de beroepskracht terecht kan voor ondersteuning en advies.

Stap 3: Gesprek met de ouder

Bespreek de signalen met de ouder samen met de IB-er van de basisschool/leidinggevende.

1. Leg de ouder het doel uit van het gesprek.
2. Beschrijf de feiten die je hebt vastgesteld en de waarnemingen die je hebt gedaan.
3. Nodig de ouder uit om een reactie hierop te geven.
4. Kom pas na deze reactie zo nodig en zo mogelijk met een interpretatie van hetgeen je hebt gezien, gehoord en waargenomen. In geval van een vermoeden van vrouwelijke genitale verminking (meisjesbesnijdenis) of eergerelateerd geweld neem je met spoed contact op met Veilig Thuis.
5. Leg het gesprek vast en laat het indien mogelijk ondertekenen door alle betrokkenen.

In de meeste gevallen is het onduidelijk wat de oorzaken zijn van de signalen. Door ouders te informeren en uit te wisselen over de ontwikkeling van hun kind, kunnen zorgen verduidelijkt, ontkracht of bekrachtigd worden. Nodig de ouder expliciet uit tot het geven van zijn/haar mening en vraag door over kind gerelateerde onderwerpen in de thuissituatie. Herkent de ouder de situatie? Hoe gedraagt het kind zich thuis? Hoe reageert de ouder daarop? Hoe gaat het opvoeden thuis? Hoe reageert het kind hierop? Hoe is de ontwikkeling van het kind tot nu toe verlopen? Wat vindt de ouder daarvan? Hoe ervaart de ouder de opvoeding en zijn rol als ouder?

Breng de ouder na overleg met anderen op de hoogte. Informeer en wissel tijdens deze contacten continu uit over de ontwikkeling van het kind en de zorgen die je hebt.
Indien een handelingsplan wordt ingezet voor het kind, bespreek dit met de ouder. Bespreek ook tussentijds en na afloop de resultaten van het handelings- of begeleidingsplan.

Indien de ouder de zorgen herkent kan een begin worden gemaakt met het onderzoeken van kansen en oplossingen. Daarnaast kunnen handelingsadviezen worden uitgewisseld voor in de groep en thuis.
Indien er maar enige twijfel bestaat over de vervolgstap is het raadzaam om **binnen 2 weken** een vervolggesprek met de ouder te plannen.
Van de gesprekken met de ouders wordt een verslag gemaakt. De ouders moeten zo mogelijk dit verslag ondertekenen. Indien de ouders aangeven niet te willen tekenen, wordt hen gevraagd in elk geval ’voor gezien’ te tekenen.

Het doen van een melding bij Veilig Thuis zonder dat de signalen zijn besproken met de ouder, is alleen mogelijk als:

- de veiligheid van de ouder, die van jezelf, of die van een ander in het geding is; of
- als je goede redenen hebt om te veronderstellen dat de ouder door dit gesprek het contact met jou zal verbreken en de peuterspeelzaal zal verlaten.

Bij het vragen van advies aan het Veilig Thuis geldt dit niet, advies vragen mag altijd anoniem.

Stap 4: Weeg de aard en de ernst van het huiselijk geweld of de kindermishandeling

Weeg samen met de IB-er van de basisschool/leidinggevende op basis van de signalen, van het ingewonnen advies en van het gesprek(ken) met de ouder het risico op huiselijk geweld of kindermishandeling. Weeg eveneens de aard en de ernst van het huiselijk geweld of de kindermishandeling. Ook moet er altijd overwogen worden of er naar de politie moet worden gegaan. Ten slotte zijn kindermishandeling en huiselijk geweld strafbare feiten.
Leg de conclusie vast in het kinddossier met de argumenten en de stappen. die hierbij horen.

Voor de weging is het van belang dat de IB-er in het dossier de signalen, de gesprekken en de stappen beschrijft en vastlegt die al gezet zijn.

Daarnaast zijn voor de weging de volgende factoren van belang:

- de leeftijd van het slachtoffer;
- de aard van het geweld;
- de mate van afhankelijkheid;
- de duur van het geweld;
- de verwachting over de schade die wordt aangericht;
- de mate van isolement waarin het geweld zich afspeelt.

Een weging is altijd persoonlijk, er zijn geen vaste richtlijnen voor. Omdat elke situatie uniek is, is hier geen standaard voor. Wanneer twijfel blijft bestaan over een vermoeden van huiselijk geweld of kindermishandeling, is het verplicht om Veilig Thuis te raadplegen. Veilig Thuis kan helpen een risicotaxatie uit te voeren en kan helpen bepalen of het verstandig is zelf hulp te organiseren of een melding te doen. Dit is ook van toepassing als het om mogelijk eergerelateerd geweld gaat. Zo mogelijk kan ook het Landelijk Expertise Centrum Eergerelateerd Geweld (LEC EGG) van de politie om advies worden gevraagd.
In bijlage 5 van de handleiding staat een algemeen overzicht van websites en adressen van instanties en organisaties waar de beroepskracht terecht kan voor ondersteuning en advies.

Stap 5: Beslissen: zelf hulp organiseren of melden

Stap 5a: Hulp organiseren en effecten volgen

Meen je, op basis van de afweging in stap 4, dat je het kind en zijn gezin redelijkerwijs *voldoende* tegen het risico op huiselijk geweld of op kindermishandeling kunt beschermen:

- **bespreek met de ouders;**
- ***organiseer* dan de noodzakelijke hulp;**
- ***volg* de effecten van deze hulp; en**
- ***doe* alsnog een *melding* als er signalen zijn dat het huiselijk geweld of de kindermishandeling niet stopt, of opnieuw begint.**

Dit laatste is de verantwoordelijkheid van de IB-er in overleg met de leidinggevende/directie.

Als de peuterspeelzaal gebruik heeft gemaakt van het zorgadviesteam van het CJG, kan het zorgadviesteam verdere actie coördineren. Het zorgadviesteam bespreekt de hulpvraag van peuterspeelzaal en ouders, beoordeelt de hulpvraag, stelt een aanpak vast, geeft handelingsadviezen voor de leid(st)er en adviseert over verdere hulp. Bespreek met het zorgadviesteam op welke wijze je geïnformeerd wordt en houdt dit ook goed in de gaten. Ook het CJG kan worden geraadpleegd.

De IB-er van de basisschool/leidinggevende bespreekt met de ouder de uitkomst van de bespreking in het zorgadviesteam. Bespreek met de ouder de verder te nemen stappen voor geadviseerde hulpverlening voor het kind en/of de ouder. Hierbij is het belangrijk om informatie te geven over de hulpverlenende instanties en of er een indicatie nodig is van bijvoorbeeld Bureau Jeugdzorg. Verwijs de ouder door en vraag of de ouder is aangekomen bij de hulp.
Indien je voor een van voorgaande stappen ondersteuning nodig heeft, vraag deze aan bij het zorgadviesteam van het CJG.

Maak in de groep afspraken over begeleidings- en zorgbehoeften van het kind. Deel de uitkomst van deze groepsbespreking met de ouders van het kind. Leg dit vast in een eindverslag, die weer door de ouders moet worden ondertekend. Bij weigering kunnen de ouders het verslag ’voor gezien’ tekenen.

Leg alles vast in het kinddossier.

Evalueer elke maand de stand van zaken en bekijk of het eventuele handelingsplan moet worden aangepast.

Stap 5b: Melden en bespreken met de ouder

Kun je het kind *niet voldoende* tegen het risico op huiselijk geweld of kindermishandeling beschermen, of *twijfel* je er aan of je hiertegen voldoende bescherming kunt bieden:

- ***meld* je vermoeden bij Veilig Thuis en;**
- ***sluit* bij jouw melding zoveel mogelijk aan bij feiten en gebeurtenissen en geef duidelijk aan indien de informatie die je meldt (ook) van anderen afkomstig is;**

- ***overleg* bij jouw melding met Veilig Thuis wat je *na de melding*, binnen de grenzen van jouw gebruikelijke werkzaamheden, *zelf* nog kunt doen om het kind, de ouders en mogelijke gezinsleden tegen het risico op huiselijk geweld of op mishandeling te beschermen.**
- ***Bespreek* met Veilig Thuis op welke wijze je geïnformeerd wordt, alsmede de frequentie daarvan en houdt dit goed in de gaten.**
- ***Monitor* hierbij of ouder en kind hulp krijgen.**
- ***Registreer* alles.**

Alvorens tot een melding over te gaan moet je dit voorleggen aan de leidinggevenden en/of directie op het stafbureau en de IB-er van de basisschool. Zij hebben immers de verantwoordelijkheid.

Bespreek daarna jouw melding vooraf met de ouder, eventueel kan de IB-er en/of de leidinggevende hierbij aanwezig zijn.

1. Leg uit waarom je van plan bent een melding te gaan doen en wat het doel daarvan is.
2. Vraag de ouder uitdrukkelijk om een reactie. Blijf in het gesprek bij de feiten en constateringen en voorkom interpretaties en waarde oordelen.
3. In geval van bezwaren van de ouder, overleg op welke wijze je tegemoet kunt komen aan deze bezwaren en leg dit in het document vast.
4. Is dat niet mogelijk, weeg de bezwaren dan af tegen de noodzaak om jouw ouder of zijn gezinslid te beschermen tegen het geweld of de kindermishandeling. Betrek in jouw afweging de aard en de ernst van het geweld en de noodzaak om de ouder of zijn gezinslid door het doen van een melding daartegen te beschermen.
5. Doe een melding indien naar jouw oordeel de bescherming van de ouder of zijn gezinslid de doorslag moet geven.

Van contacten met de ouder over de melding kunt u afzien:
- als de veiligheid van de ouder, die van jezelf, of die van een ander in het geding is; of
- als je goede redenen hebt om te veronderstellen dat de ouder daardoor het contact met je zal verbreken.

Indien na enige periode onvoldoende verbetering zichtbaar is, is het van belang opnieuw contact op te nemen met Veilig Thuis en eventueel opnieuw een melding te doen. Veilig Thuis adviseert, indien nodig, meerdere keren contact op te nemen indien je onvoldoende verbetering of verslechtering ziet.

Stap 6 : Evaluatie

1. Elke maand wordt met de IB-er van de basisschool/leidinggevende geëvalueerd wat er is gebeurd en er wordt bekeken of de procedures zijn gevolgd. Tevens wordt er contact opgenomen met het CJG en eventueel Veilig Thuis, als er een melding heeft plaatsgevonden.

   Er vindt in ieder geval een vervolggesprek plaats met de ouders over de huidige situatie (is er sprake van verbetering of verandering).
2. Zo nodig worden er verbeteringen in de afspraken en/of procedures aangebracht.
3. Ook worden de leidinggevenden op het stafbureau elke maand van de bevindingen op de hoogte gebracht.
4. De IB-er van de basisschool besluit welke informatie in het kinddossier wordt vastgelegd.
5. Ouders hebben recht op inzage.

Stap 7: Nazorg.

1. Los van de gekozen weg en de externen die zijn ingeschakeld, blijft de medewerker zeker 4 maanden na de datum van het eindverslag (stap 5a) het gedrag van het kind nauwkeurig volgen.
2. Blijf het kind steunen en bied hem/haar een veilige plek in je groep;
3. De IB-er/leidinggevende wordt op de hoogte gehouden van alle ontwikkelingen;
4. Als gebleken is dat het vermoeden ongegrond was, kunnen de werkaantekeningen die niet in een getekend verslag zijn opgenomen worden vernietigd.
5. De zorgen rondom het kind kunnen bij de medewerkers allerlei twijfels en gevoelens losgemaakt hebben. Naast het feit dat het de verantwoording van de medewerker(s) zelf is om de twijfels en gevoelens kenbaar te maken aan de leidinggevende op het stafbureau, is het ook van belang dat hier in de werkbesprekingen/interviews aandacht aan wordt besteed. Er kan indien nodig nazorg ingezet worden.

II. Stappen bij signalen van ongewenste omgangsvormen c.q. seksueel misbruik door medewerkers

Inleiding

De meldcode geeft handvatten voor hoe te handelen in geval van (een vermoeden van) ongewenste omgangsvormen en in het bijzonder seksueel misbruik door medewerkers van de Stichting Protestants Christelijke Peuterspeelzalen. Het is belangrijk dat men in een dergelijk emotioneel moeilijke situatie zorgvuldig met alle betrokkenen om kan blijven gaan. Een meldcode kan hierbij houvast bieden. Een meldcode legitimeert het handelen van een ieder die stappen zet naar aanleiding van een melding. Bovendien biedt een protocol achtergrondinformatie en tips.

Voor alle medewerkers van de stichting die met peuters werken is het van belang dat er een protocol op de werkplek aanwezig is over het onderwerp ongewenste omgangsvormen. Een melding over ongewenste omgangvormen c.q. seksuele intimidatie is meestal plotseling. Het gaat gepaard met veel emoties. En er zal gehandeld moeten worden. De aangeklaagde zal, of de melding nu terecht is of niet, met gevoelens van frustratie, boosheid en schaamte kampen. Teamleden voelen zich vaak boos, schuldig, machteloos of kunnen het niet geloven. De vraag “schuldig / niet schuldig?” dringt zich op en kan tot twee kampen leiden zowel binnen een team als tussen ouders en kinderen.

De gevolgen van ongewenste omgangsvormen c.q. seksuele intimidatie kunnen heel groot zijn.
Het zelfvertrouwen en het vertrouwen in anderen wordt geschaad.
Wanneer zich een geval van ongewenste omgangsvormen voordoet, is het belangrijk dat het slachtoffer zijn verhaal kwijt kan. Slachtoffers vinden het vaak moeilijk hun verhaal te vertellen. Angst niet geloofd te worden en angst voor represailles spelen daarbij een rol.
Ook zal er aandacht moeten worden gegeven aan degene tegen wie de melding is gericht. Dit kan immers geheel onterecht zijn.

Tot slot het volgende:
De Wet OKE vereist sinds augustus 2010 dat elke medewerker, die daadwerkelijk bij de kinderen werkzaam is, een Verklaring omtrent Gedrag (VOG) moet overleggen. Binnen de Stichting Protestants Christelijke Peuterspeelzalen dienen alle medewerkers en vrijwilligers bij het aangaan van hun dienstbetrekking of hun vrijwilligerscontract over een Verklaring omtrent Gedrag (VOG) te beschikken.
Tevens betekent dit ook dat onze medewerkers en vrijwilligers met het oog op de veiligheid continu worden gescreend.
Wat houdt dit in:
Continue screening betekent dat strafrechtelijke gegevens in het Justitieel Documentatie Systeem, dagelijks worden vergeleken met een bestand van mensen die werken in de kinderopvang of peuterspeelzalen om na te gaan of een persoon een strafbaar feit heeft begaan dat een belemmering vormt bij het werken met kinderen. Bij continue screening kan er alleen worden gekeken naar nieuwe strafbare feiten vanaf 1 maart 2013. Met het oog hierop hebben al onze medewerkers een VOG afgegeven **na 1 maart 2013**.
Ook de stagiaires beschikken over een VOG, als zij starten met hun stage op de peuterspeelzaal, mits ze langer dan 3 maanden stage volgen.
Conform de gemeentelijke verordening peuterspeelzalen 2013 is bij de Stichting Protestants Christelijke Peuterspeelzalen altijd het vierogen-principe van kracht. In de praktijk betekent dit dat op de reguliere peuterspeelzalen in elke groep altijd één beroepskracht en één begeleider aanwezig zijn. De beroepskracht is gekwalificeerd op tenminste MBO niveau 3, de begeleider is een vrijwilliger.

Voor de voorschoolpeuterspeelzalen geldt dat er altijd twee beroepskrachten per groep aanwezig zijn.
Verder hebben we op alle locaties werkafspraken gericht op het vierogenprincipe.
In de praktijk betekent het vieropgenprincipe dat er altijd een gekwalificeerde beroepskracht en een begeleider aanwezig op de groep, met het gevolg dat zij hun werkzaamheden uitsluitend kunnen verrichten terwijl zij gezien en gehoord worden door een andere volwassene, volgens het vierogenprincipe.

1 Begripsbepaling ongewenste omgangsvormen c.q. seksuele intimidatie[2]

Ongewenste omgangsvormen komen tot uiting in verbaal, fysiek of ander non-verbaal gedrag. Dit gedrag kan zowel opzettelijk als onopzettelijk zijn, maar degene die hiermee wordt geconfronteerd ervaart het als ongewenst en onaangenaam.

Ongewenste omgangsvormen:

Onder ongewenste omgangsvormen verstaan we handelingen van een groep of van een individu, die door een persoon, die deze handelingen als tegen zich gericht ziet, als vijandig, vernederend of intimiderend worden beschouwd[3].

De volgende vormen van ongewenst gedrag kunnen zich voordoen: seksuele intimidatie, agressie en geweld, pesten en discriminatie. Een strikte afbakening van deze begrippen is niet mogelijk, want pesten kan een vorm van seksuele intimidatie zijn, discriminatie kan een vorm van agressie zijn enz.

Door definities te geven lijkt het probleem van de ongewenste omgangsvormen een objectief gegeven te zijn. Niets is minder waar. Bij de beoordeling of bepaalde situaties of gedragingen van personen bestempeld moeten worden als 'intimiderend' of 'bedreigend' spelen subjectieve factoren een doorslaggevende rol. De persoonlijke beleving van de betrokkenen en hun eigen waarden en normen bepalen uiteindelijk of er al dan niet sprake is van ongewenste omgangsvormen.
De beleving van de directe betrokkene moet altijd het uitgangspunt zijn van een analyse van de problemen met ongewenste omgangsvormen. Van belang is het zo dicht mogelijk bij de beleving van het *kind[4] te blijven staan, bij het vaststellen van de zwaarte of omvang van het ongewenste gedrag.

1.1 Seksuele intimidatie

Seksuele intimidatie:

Ongewenste seksuele toenadering, verzoeken om seksuele gunsten of ander verbaal, non verbaal of fysiek gedrag. Dit gedrag wordt door degene die het ondergaat, ongeacht sekse en/of seksuele voorkeur, ervaren als ongewenst en onplezierig. Seksuele intimidatie kan zowel opzettelijk als onopzettelijk zijn[5].

[2] bron: GGD Flevoland
[3] Ontleend aan definitie van FNV Bondgenoten.

[4] Daar waar in dit protocol als doelgroep het * kind genoemd wordt betreft het de doelgroep kinderen en jeugdigen
van 0 - 18 jaar

[5] Ontleend aan definitie PPSI.

Voorbeelden van verbale seksuele intimidatie:
- aanspreekvormen: Erica verbasteren tot Erotica;
  kinderen aanspreken met "Hé stuk!"
- dubbelzinnigheden: "Zo, heb jij een poes?"
- uitnodigingen met bijbedoelingen:
  "Je mag met ons meedoen, als we je onderbroek mogen zien".

Voorbeelden van fysieke seksuele intimidatie:
- handtastelijkheden, zoals rug strelen, vastpakken, op schoot trekken van oudere kinderen, tegen zich aan drukken, strelen, verkrachting;
- geslachtsdelen strelen of betasten boven of onder de kleding;
- weg versperren;
- uitkleden.

Voorbeelden van non-verbale seksuele intimidatie:
- bepaalde manieren van kijken: kind niet in de ogen kijken maar op borsthoogte; gluren; met de ogen uitkleden;
- confrontatie met (kinder)porno;
- condoom/onderbroekje cadeau geven.

1.2 Agressie en geweld

Agressie en geweld:

Voorvallen waarbij een kind psychisch of fysiek lastig gevallen, bedreigd of aangevallen wordt, onder omstandigheden die rechtstreeks verband houden met de peuterspeelzalen.

Voorbeelden van agressie en geweld zijn:

- fysiek geweld: schoppen, slaan, verwonden, vastgrijpen;
- psychisch geweld: chantage, irriteren, achtervolgen, vernederen;
- verbaal geweld: schelden, treiteren, dreigen;

1.3 Pesten

Pesten:

Pesten is het systematisch uitoefenen van psychisch, fysiek of seksueel geweld door één persoon of groep tegen meestal één ander, die niet (meer) in staat is zich zelf te verdedigen[6].

Voorbeelden van pesten:
- psychisch: luid lachen of schreeuwen als iemand binnen komt, negeren, voortdurend onderbreken, afkeurende blikken of gebaren, luide zuchten slaken, geruchten verspreiden, roddelen, dreigen, belachelijk maken;
- fysiek: mishandelen;
- seksueel: obscene scheldwoorden, seksuele verzoeken of handtastelijkheden, aanranding, verkrachting.

1.4 Discriminatie

[6] Ontleend aan definitie van pesten door B.v.d.Meer, 1997.

Discriminatie:

Het zich in het openbaar, mondeling of bij geschrift of afbeelding, opzettelijk beledigend uitlaten over een groep mensen wegens hun sekse, ras, godsdienst of levensovertuiging[7].

Discriminatie kan plaats vinden op grond van uiterlijk, huidskleur, geloofsovertuiging, geslacht, seksuele voorkeur enz.

2. Seksueel misbruik[8]

Seksueel misbruik is een (ernstige) vorm van seksuele intimidatie. Deze vorm werken we hieronder verder uit.

2.1 Verbod op seksueel misbruik

De medewerker zal zich ervan onthouden het kind te bejegenen op een wijze die deze in zijn waardigheid aantast. Seksuele handelingen en intieme relaties in de contacten met het kind zijn onder geen beding geoorloofd en worden beschouwd als seksueel misbruik. Dit omvat onder meer een verbod om het kind op zodanige wijze aan te raken dat deze dan wel de medewerker deze aanraking naar redelijke verwachting als seksueel of erotisch van aard zal ervaren. De medewerker mag ook niet ingaan op seksuele en / of toenaderingspogingen van kinderen, ook als deze dit verlangt of je daartoe uitnodigt.

[7] Ontleend aan definitie ARBO-wetgeving en Mandemakers ea,1994)
[8] bron: hoofdstuk 2 t/m 2.3 zijn gebaseerd op het protocol van stichting 2Samen, Den Haag 2005

2.2 Meldingsprocedure

II. Route bij signalen van ongewenste omgangsvormen c.q. seksueel misbruik door medewerkers

Stap 1A:

Melding van klacht en gesprek met de klager. Hier wordt de

Stap 1A: melding van klacht. Eventueel de

Hier wordt de afweging gemaakt door de leidinggevende samen met de melder of deze klacht een formele melding wordt.

De medewerker:

- De medewerker bij wie de klacht is ingediend, laat aan de klager weten dat geheimhouding niet kan worden toegezegd.
- De medewerker is verplicht de klacht te melden bij de leidinggevende.
- De leidinggevende observeert en raadpleegt de signalenlijst (bijlage 2)
- Leidinggevende checkt de feiten bij de betrokken ouders en de betrokken medewerker en maakt daarvan een verslag dat door de ouders wordt ondertekend.
- Leidinggevende vraagt aan de ouders of van de klacht een melding (College van Bestuur) wordt gemaakt.

Stap 1B:

Direct melding doen van vermoeden

Stap 1B: Direct melding doen van vermoeden geweld- of zedendelict door een collega jegens een kind bij het College van Bestuur

De medewerker:

- Is verplicht het vermoeden van een geweld- of zedendelict door een collega jegens een kind direct bij het College van Bestuur te melden.

.

Stap 2:

Direct in overleg treden met de

Stap 2: melding van incident
Het College van Bestuur:

- Moet direct contact leggen met een vertrouwensinspecteur (meldplicht) indien hij aanwijzingen heeft dat een collega een geweld- of zedendelict begaat of heeft begaan jegens een kind;

Telefoonnummer:
Vertrouweninspecteur:

0900 - 111 31 11 (overdag bereikbaar).

- Krijgt advies van de vertrouwensinspecteur over al dan niet doen van aangifte;
- Maakt hier een verslag van in het kader van dossiervorming.

Stap 3

Aangifte doen

Stap 3: Aangifte doen
Het College van Bestuur:

- Is verplicht bij redelijk vermoeden aangifte te doen bij de politie (aangifteplicht);
- Stelt de beroepskracht in ieder geval voor de duur van het onderzoek op non-actief
- legt een draaiboek aan.

Stap 4:

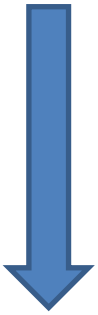
Maatregelen naar aanleiding van de

Stap 4: Maatregelen naar aanleiding van de melding.
Het College van Bestuur:

- Consulteer ook de GGD of Veilig Thuis (voor de ouders). Dit kan anoniem, waardoor er geen toestemming van de ouders nodig is.
- Indien ouders niet de melder zijn, informeert het College van Bestuur zo snel mogelijk de ouders.

- Zo snel mogelijk moet er een gesprek komen met de melder. Het College van Bestuur geeft aan door wie dit gedaan moet worden . Bij voorkeur door 2 medewerkers. In het gesprek wordt de klager op de hoogte gesteld van de procedure.
- Van het gesprek wordt een verslag gemaakt, waarin ook de afspraken staan die met de ouder zijn gemaakt. Dit verslag moet door de ouder ondertekend worden en een kopie wordt aan hen verstrekt.
- Er vindt verder een nauwkeurige verslaglegging plaats in het kader van de dossiervorming met onder andere data, tijden, feitelijkheden, afspraken, betrokkenen etc.
- Het College van Bestuur stelt de aangeklaagde op de hoogte van de melding en tevens van de verdere procedure.

Vervolg

Stap 4: Vervolg.

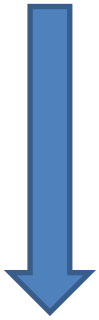
- Het College van Bestuur neemt de volgende maatregelen:
  - Het regelen van opvang van het kind en de ouders. Dit kan in overleg met de GGD;
  - Afschermen van het kind van de mogelijke dader;
  - Instellen van een intern onderzoek.
- Het College van Bestuur/leidinggevende licht het team van de aangeklaagde in.
- Het College van Bestuur neemt maatregelen ter bescherming van het kind, maar ook ter bescherming van de aangeklaagde.
- Het College van Bestuur is verantwoordelijk voor de contacten met de media.
- Volgt het ingestelde onderzoek van de politie.

Stap 5:

Instellen van een onderzoekscommissie

Stap 5: Instellen van een onderzoek.

- Binnen 2 werkdagen na de melding stelt het College van Bestuur een onderzoekscommissie in. De commissie bestaat uit 3 personen, twee interne en een externe deskundige (mediaspecialist).
- De leden van de onderzoekscommissie hebben geheimhoudingsplicht.

- De onderzoekscommissie voert een intern onderzoek uit en adviseert het College van Bestuur over te nemen maatregelen.
- De termijn voor het intern onderzoek bedraagt maximaal 4 weken.
- Binnen 2 weken voert de onderzoekscommissie gesprekken met al betrokken personen.
- Van deze gesprekken wordt verslagen gemaakt die door de geïnterviewden zelf moet worden ondertekend.
- De onderzoekscommissie geeft advies aan het College van Bestuur.

Stap 6:

Maatregelen naar aanleiding van het

Stap 6: Maatregelen naar aanleiding van het onderzoek.
Het College van Bestuur:

- Neemt op basis van het rapport van de onderzoekscommissie en het politieonderzoek maatregelen.

Stap 7:

Informeren van het team.

Stap 7: informeren van het team.
Het College van Bestuur:

- Stelt de teamleden maar ook de directie van de bijbehorende basisschool op de hoogte van de conclusies van het onderzoek en de genomen maatregelen.
- Informeert ook de melder over de conclusies van het onderzoek en de genomen maatregelen.

Stap 8:

Informeren van de andere ouders.

Stap 8: Informeren van de andere ouders.
Het College van Bestuur:

- Is verantwoordelijk voor het informeren van de andere ouders over de conclusies van het onderzoek en de genomen maatregelen (ouderavond).
- Informeer de melder over het feit dat de andere ouders nu ook op de hoogte worden gesteld.
- Nodig deskundigen en de onderzoekscommissie uit die eventueel

antwoord kunnen geven op de vragen van de ouders. Gedacht kan worden aan bijvoorbeeld de politie, jeugdarts/jeugdverpleegkundige, vertrouwenspersoon.
- Houd rekening met taalproblemen bij allochtone ouders.

Stap 9:

Evaluatie

Stap 9: Evaluatie

- Onder leiding van het College van Bestuur vindt er een evaluatie plaats.
- Hiervan wordt een verslag gemaakt en het verslag wordt door de klager ondertekend en toegevoegd aan het dossier.
- Evalueert de procedures
- Biedt nazorg aan:
  - de klager.
  - de ouders en kinderen;
  - de beroepskrachten;

Algemene toelichting

Sinds 1 januari 2014 zijn het Steunpunt Huiselijk Geweld en het Algemeen Meldpunt Kindermishandeling samengevoegd tot Veilig Thuis Haaglanden. Veilig Thuis is het centrale advies- en meldpunt voor iedereen die met huiselijk geweld of kindermishandeling te maken heeft of krijgt. Niet alleen voor slachtoffers en plegers, maar ook voor omstanders en professionals. Bij het bieden van hulp kijkt Veilig Thuis eerst naar de kracht van het gezin en het sociale netwerk. Veilig Thuis beschikt over een team van deskundige maatschappelijk werkers, gedragsdeskundigen en vertrouwensartsen. Het principe één gezin, één plan en één contactpersoon staat voorop.

Veilig Thuis is te bereiken via 0800-2000.

De medewerkers en de IB-ers van de scholen kunnen voor advies terecht bij Veilig Thuis om over de volgende onderwerpen van gedachten te wisselen:

- een inschatting te maken van de problemen van het kind;
- te overleggen hoe de vermoedens met de ouders kunnen worden besproken;
- te overleggen welke hulp de medewerker (en de school) het kind of de ouders kan bieden;
- risicotaxatie

Veilig Thuis kan dan ondersteunen bij de aanpak van een vermoedelijke situatie van kindermishandeling. Zo kan bijvoorbeeld een maatschappelijk werkende of vertrouwensarts van het Veilig Thuis hulp bieden bij het voorbereiden van gesprekken met de ouders over de zorgen die zijn geconstateerd. Voor een adviesgesprek of consult hoeft de naam van het kind en van het gezin niet genoemd te worden. Veilig Thuis legt in dit stadium nog geen persoonsgegevens over het gezin vast.

Melden
Als bij het volgen van de stappen wordt besloten tot het doen van een melding, start Veilig Thuis een onderzoek. Veilig Thuis houdt de IB-erop de hoogte van de uitkomsten van het onderzoek en van de acties die in gang worden gezet. Bij een melding moeten oudergegevens worden verstrekt omdat Veilig Thuis anders geen acties in gang kan zetten naar aanleiding van de melding. Voor een melding bij Veilig Thuis is geen toestemming van ouders nodig, al heeft dit wel de voorkeur.

Veilig Thuis doet na een melding onderzoek naar de signalen. Veilig Thuis gaat in gesprek met de ouders en belangrijke personen rondom het kind. Ook andere instanties zoals de kinderopvang, de BSO of de huisarts kunnen door Veilig Thuis gevraagd worden om informatie over het gezin te geven. Op basis van de resultaten van dit onderzoek besluit Veilig Thuis wat er moet gebeuren. Vaak zal vrijwillige hulp in gang worden gezet, maar Veilig Thuis kan ook beslissen om een melding te doen bij de Raad voor de Kinderbescherming en/of om aangifte van mishandeling te doen bij de politie.

Forensische Polikliniek Kindermishandeling

De Forensische Polikliniek Kindermishandeling is een expertisecentrum voor forensisch-medisch letselonderzoek bij minderjarige kinderen. Binnen de polikliniek is er expertise op medisch, forensisch, juridisch en verpleegkundig vlak aanwezig. De polikliniek bedient verwijzers vanuit het gehele land, op het gebied van advisering, consult, letselonderzoek of dossieronderzoek. De polikliniek is onderdeel van De Forensische Zorgspecialisten. De polikliniek is 24/7 bereikbaar voor verwijzers vanuit de medische en juridische sector.

Meldplicht.

De meldplicht betekent dat een houder (= het College van Bestuur) wettelijk verplicht is om contact op te nemen met een vertrouwensinspecteur als op welke wijze dan ook over aanwijzingen beschikt wordt dat een collega een geweld- of zedendelict begaat of heeft begaan en een kind is hiervan het slachtoffer. De meldplicht geldt ook voor werknemers. Werknemers zijn verplicht om bij een reëel vermoeden dat een collega zich schuldig maakt aan een mogelijk geweld- of zedendelict jegens een kind dit meteen te melden bij hun werkgever.

Het is aan de houder (= het College van Bestuur) om te regelen of de houder zelf in contact treedt met de vertrouwensinspecteur of dat een leidinggevende (bijvoorbeeld een directeur of sectordirecteur) dat namens hem doet.

Melding door een medewerker over de houder zelf
Indien de medewerker aanwijzingen heeft dat de houder zelf een geweld- of zedendelict begaat (of heeft begaan) en een kind hiervan het slachtoffer is dan is de medewerker verplicht tot het doen van aangifte bij de politie.
Hij/zij kan hierover in overleg treden met de vertrouwensinspecteur. De vertrouwensinspecteur kan de medewerker begeleiden bij het doen van aangifte.

Melding door een ouder over een medewerker of leidinggevende
Indien een ouder aanwijzingen heeft dat een medewerker of leidinggevende zelf een geweld- of zedendelict begaat (of heeft begaan) en een kind hiervan het slachtoffer is dan kan de ouder contact opnemen met de vertrouwensinspecteur. Hiernaast heeft de ouder de (reguliere) rechtsplicht om bij een redelijk vermoeden van een strafbaar feit aangifte te doen bij de politie.
De vertrouwensinspecteur zal de ouder adviseren om contact op te nemen met een leidinggevende van de stichting. Betreft het de leidinggevende dan is het advies om contact op te nemen met de houder.
Er ontstaat bij de leidinggevende een plicht om de houder op de hoogte te stellen van dit signaal. (zie verder onder het kopje aangifteplicht voor houder)

Uitwerking van de stappen bij signalen van mogelijk geweld- of zedendelict door een collega jegens een kind

Stap 1A: Signaleren

De medewerker heeft een vermoeden of een signaal opgevangen of een ander laat doorschemeren dat er iets niet goed zit in de relatie tussen het kind en een collega werkzaam binnen de SCOH/SPCP. Onder collega wordt volstaan een houder, directie, leidinggevende, medewerker of vrijwilliger volgens de definitie in de definitielijst van deze meldcode.
Niet in alle gevallen waarin medewerkers menen dat er niet goed met kinderen wordt omgegaan door een collega, is er sprake van een mogelijk geweld- of zedendelict. Desondanks mag niet aan deze signalen voorbij worden gegaan en zal onderzocht moeten worden wat er bij het kind wordt gesignaleerd.
De medewerker dient altijd direct de houder op de hoogte te stellen van zijn twijfels en niet zelf een afweging te maken.

Vermoedens zijn er in uiteenlopende gradaties. Als de medewerker zich met een dergelijk vermoeden (over een collega) geconfronteerd ziet, moeten de volgende acties ondernomen worden:

- Raadpleeg de signalenlijsten in bijlage 2;
- Registreer dat wat is waargenomen;
- Leg het signaal direct neer bij de houder (stap 1B van deze route).

Van belang is om betreffende signalen goed te registreren en te beschrijven. Tips over het registreren zijn te vinden in hoofdstuk 8.5 van de handleiding.

Stap 1B: Direct melding doen van vermoeden van geweld- of zedendelict jegens een kind bij het College van Bestuur (houder).

Wanneer een medewerker vermoedt dat een collega binnen de kinderopvangorganisatie zich schuldig maakt aan kindermishandeling moet de medewerker of IB-er dit direct melden bij de houder.

In het stappenplan wordt er van uitgegaan dat een beroepskracht of een bemiddelingsmedewerker een mogelijk vermoeden van kindermishandeling door een collega direct meldt bij de houder. In de praktijk kunnen ook de volgende personen deze melding van vermoeden van kindermishandeling door een collega doen:

a. *Melding door het kind*
   Als de melding van een geweld- of zedendelict afkomstig is van een kind, is opvang en steun voor het kind het eerste aandachtspunt. De beroepskracht bij wie het slachtoffer de klacht meldt, is verplicht dit meteen te melden bij de houder. Deze laat weten discreet te zullen handelen, maar belooft geen geheimhouding aan het kind. De houder treedt direct (onverwijld) in contact met een vertrouwensinspecteur (zie stap 2 van deze route) Naast Veilig Thuis worden zo nodig anderen ingeschakeld voor hulp. De ouders van het betrokken kind worden geïnformeerd. Aan de ouders wordt eveneens opvang en steun geboden. Het waarborgen van het gevoel van veiligheid van het kind is uitgangspunt van dit handelen.

b. *Melding door de ouder*
   Als de melding van de ouders komt, zal deze melding altijd serieus genomen worden. Feiten en constateringen zullen bij ouders nagevraagd worden. De beroepskracht geeft de melding direct (onverwijld) door aan de houder. De houder treedt direct in overleg met de vertrouwensinspecteur (stap 2 van deze route).
   De ouder kan bij een redelijk vermoeden ook zelf contact opnemen met een vertrouwensinspecteur van de Inspectie van het Onderwijs/Veilig Thuis/GGD

c. *Melding door derden*
   Als de melding van derden komt, dient uitgezocht te worden over welke informatie deze persoon/ personen precies beschikt/beschikken en waar deze informatie op is gebaseerd. De beroepskracht geeft de melding onverwijld door aan de houder. De houder is verplicht om in overleg te treden met een vertrouwensinspecteur van de Inspectie van het Onderwijs (zie stap 2 van deze route)

Melding over leidinggevende
Wanneer de melding van toepassing is op de leidinggevende dient door de constaterende medewerker direct de houder te worden ingeschakeld.

Melding over de directie
Een bijzondere situatie betreft het geval dat de klacht het gedrag van de directie zelf betreft. Het gaat hierbij immers om de situatie waarin het niet meer mogelijk is om hogerop melding te doen. In dat geval is de constaterende beroepskracht verplicht om aangifte te doen bij de politie. De medewerker kan hierover in overleg treden met de vertrouwensinspecteur. De vertrouwensinspecteur kan de medeweker vervolgens begeleiden bij het doen van aangifte. Deze stap dient zorgvuldig geregistreerd te worden.

Stap 2: In overleg treden met vertrouwensinspecteur

Het College van Bestuur is verplicht om direct in overleg te treden met een vertrouwensinspecteur.

De vertrouwensinspecteur gaat samen met de houder na of er een redelijk vermoeden bestaat en adviseert de houder over aangifte.
Wanneer er geen sprake is van een redelijk vermoeden, is nader onderzoek redelijkerwijs niet aan de orde. De houder zal in gesprek gaan met betrokkenen om de mogelijk verstoorde werkhouding te herstellen. Indien de uitkomst is dat er een redelijk vermoeden bestaat dat er sprake is van een gewelds- of zedendelict dan heeft de houder een aangifteplicht. De kinderen worden dan direct afgeschermd van de betrokken medewerker door deze op non-actief te stellen of te schorsen. De houder deelt dit mee aan alle betrokkenen. Zie hiervoor ook de volgende stap in deze route.

De houder is verantwoordelijk voor de registratie in deze stap.

<u>Aangifteplicht voor houder</u>

Indien de houder aangifte doet, treedt de vertrouwensinspecteur terug.
Indien de houder weigert om aangifte te doen terwijl de vertrouwensinspecteur concludeert dat er een redelijk vermoeden bestaat, geldt de volgende escalatieladder:

1. Coördinator vertrouwensinspecteurs probeert de houder te overreden;
2. Vertrouwensinspecteur probeert de houder te overreden;
3. Vertrouwensinspecteur legt contact met de burgemeester (het college van B&W) van de betreffende gemeente;
4. De burgemeester zal de (zeden) politie inschakelen dan wel andere activiteiten vanuit zijn bevoegdheden initiëren.

NB: Het is aan de houder om te regelen of de houder zelf meteen in contact treedt met de vertrouwensinspecteur of dat een leidinggevende, dat namens de houder doet.

Hoe en wanneer is de vertrouwensinspecteur bereikbaar?

Vertrouwensinspecteurs voor Nederland
De vertrouwensinspecteurs zijn alle werkdagen tijdens kantooruren (08.00-17.00 uur) bereikbaar op het nummer: 0900 - 111 3 111 (lokaal tarief).

Stap 3: Aangifte doen

Indien na het overleg met de vertrouwensinspecteur blijkt dat er een redelijk vermoeden bestaat dat er sprake is van een geweld- of zedendelict, dan heeft de houder een meldplicht.

Als deze stap wordt gezet, is er vanzelfsprekend nog steeds geen sprake van ‘schuld’ van de medewerker over wie het vermoeden is geuit: ‘beschuldigd’ staat niet gelijk aan schuldig.

In geval van een reëel vermoeden neemt de houder, naast het doen van aangifte, de volgende maatregelen:

a. Stelt de beroepskracht in ieder geval voor de duur van het onderzoek op non-actief
b. Het aanleggen van een draaiboek;
c. Raadplegen Veilig Thuis en/of lokale GGD;
d. Het regelen van opvang van kind(eren) en ouders.

a. Stelt de medewerker in ieder geval voor de duur van het onderzoek op non-actief
In geval van een reëel vermoeden van een mogelijk geweld- of zedenmisdrijf, wordt de betreffende betrokken persoon in ieder geval voor de duur van het onderzoek op non-actief gesteld.
Bovenstaand geldt ook voor een vrijwilliger van de peuterspeelzaal.

Draaiboek aanleggen
De houder, of degene die in opdracht van de houder met deze taak belast is, draagt zorg voor een zorgvuldige procedure en legt een draaiboek aan. In de handleiding staan handvatten voor het aanleggen van een draaiboek (hoofdstuk 8.5).

Stap 4: Maatregelen naar aanleiding van de melding door het College van Bestuur.

Het College van Bestuur zal er zorg voor dragen dat er zo snel mogelijk een gesprek plaatsvindt met de klager. Het College van Bestuur geeft aan door wie dit gedaan moet worden. Bij voorkeur door 2 medewerkers van SCOH/SPCP. In het gesprek wordt de klager op de hoogte gesteld van de procedure. Er wordt een schriftelijk verslag gemaakt van dit gesprek waarin ook de afspraken staan die met de melder zijn gemaakt. Dit verslag moet door de melder ondertekend worden en een kopie wordt aan de klager verstrekt.

In overleg met het College van Bestuur kan ook de directie van de bijbehorende basisschool op de hoogte worden gesteld.

Maatregelen naar aanleiding van een melding.
Het College van Bestuur zal de volgende maatregelen nemen ten aanzien van:

- het regelen van opvang van het kind en de ouders, en
- afschermen van het kind van de mogelijke dader
- het beschermen van de betrokken medewerker
- het instellen van een onderzoek

1. Het regelen van opvang van kind en ouders

1. Voor de opvang en steun voor het kind wordt een beroep gedaan op een gespecialiseerde instelling bijvoorbeeld de GGD.
2. In overleg met ouders en GGD wordt bekeken of de opvang van het kind binnen de stichting kan worden gecontinueerd dan wel dat er een andere oplossing moet worden geboden.
3. Leidinggevenden SPCP informeert de ouders over de mogelijkheid aangifte te doen bij de politie.
4. Het College van Bestuur houdt contact en toont betrokkenheid en informeert de ouders regelmatig over de voortgang van het onderzoek en andere zaken die voor hen van belang zijn.

2. Afscherming van het kind van de mogelijke dader

1. Het College van Bestuur beslist in het belang van de afscherming van het kind van de mogelijke dader, of de vermeende dader hangende het onderzoek op non-actief wordt gesteld of wordt geschorst, dan wel andere werkzaamheden gaat uit voeren.
2. Het verdient aanbeveling om voor de betrokken medewerker een contactpersoon aan te wijzen binnen de organisatie en de betrokken medewerker erop te wijzen waar steun verkregen kan worden binnen en buiten de organisatie.

Stap 5: Instellen van een onderzoek.

Instellen van een onderzoek

1. Het College van Bestuur draagt zorg voor een zorgvuldige procedure van onderzoek en legt een dossier aan, waarin alle stappen worden vermeld. Hoe heeft het College van Bestuur gehandeld en wie heeft het College van Bestuur op welk tijdstip geïnformeerd en waarover.
2. Bij het informeren van betrokken personen dient te worden vermeld dat het om een onderzoek gaat dat nog niet is afgerond en de betrokkenen discreet met de informatie om dienen te gaan. De informatie wordt in ieder geval geanonimiseerd.
3. Bij het interne onderzoek laat de Stichting Protestants Christelijke Peuterspeelzalen indien gewenst zich adviseren door de politie. Zo mogelijk na raadpleging van de ouders besluit het College van Bestuur of eerst een intern onderzoek wordt gedaan of onmiddellijk aangifte wordt gedaan bij de politie. Ouders kunnen natuurlijk ook los van het College van Bestuur beslissen onmiddellijk aangifte te doen. In het geval van aangifte bij de politie vindt het instellingsonderzoek plaats in nauw overleg met de politie.
4. Het College van Bestuur stelt binnen maximaal 2 werkdagen na de melding een commissie van onderzoek in. De commissie bestaat uit 3 personen, twee interne en een extern deskundige. De leden van de onderzoekscommissie hebben een geheimhoudingsplicht uit hoofde van hun verantwoordelijkheid als lid van de commissie van onderzoek.
5. De commissie voert het intern onderzoek uit en adviseert het College van Bestuur op grond van de resultaten van het onderzoek over de te nemen maatregelen.
6. De termijn voor intern onderzoek bedraagt maximaal 4 weken.

Procedure van onderzoek

a. De commissie vraagt de ouders de door hen bemerkte reactie van het kind weer te geven. Indien het kind in staat is om zelf de toedracht te verwoorden, wordt het kind altijd na overleg met de ouders, door de commissie gehoord.
   Hierbij wordt er zorg voor gedragen dat dit door een daartoe deskundige gebeurt.
b. De onderzoekscommissie hoort de betrokken medewerker. De toedracht van zaken volgens de medewerker wordt vastgelegd. De medewerker wordt geïnformeerd over het verder verloop van de procedure.
c. De commissie voert binnen maximaal 2 weken nadat zij is ingeroepen gesprekken met alle betrokken personen. Voor zover dit nog niet is gebeurd adviseert de commissie op basis van deze eerste gesprekken het College van Bestuur over de te nemen voorlopige maatregelen voor het kind en de medewerker.
d. Van de gesprekken wordt een schriftelijk verslag gemaakt, dat door de geïnterviewden moet worden goedgekeurd.
e. Alle verslagen worden gebundeld en voorzien van advies overhandigd aan het College van Bestuur. Deze informatie is geheim.

Stap 6: Maatregelen naar aanleiding van het onderzoek

Maatregelen naar aanleiding van het onderzoek

a. *Rehabilitatie*
   Wanneer het College van Bestuur constateert dat er op grond van het verrichte onderzoek geen aanleiding is aan te nemen dat seksueel misbruik heeft plaatsgevonden, wordt de betrokken medewerker die voor de duur van het onderzoek geschorst is of op non-actief gesteld, dan wel elders te werk gesteld, door het College van Bestuur van de Stichting Protestants Christelijke Peuterspeelzalen in ere in zijn functie hersteld. In een dergelijke situatie kan het in het belang van de medewerker of in het algemeen belang wenselijk zijn de betreffende medewerker binnen de organisatie over te plaatsen.
b. *Waarschuwing*
   Het College van bestuur kan besluiten tot het geven van een schriftelijke waarschuwing, onder mededeling dat herhaling arbeidsrechtelijke gevolgen heeft.
c. *Arbeidsrechtelijke maatregelen*
   Wanneer het bestuur constateert dat er op grond van het verrichte onderzoek aanleiding is om aan te nemen dat seksueel misbruik heeft plaatsgevonden, neemt de directie maatregelen van arbeidsrechtelijke aard, zoals ontslag wegens een dringende reden op grond van art. 677 en art. 678 boek 7 BW, of ontbinding van de arbeidsovereenkomst via de kantonrechter (art. 685 boek 7 BW).
d. *Inschakelen van politie en justitie*
   Het bestuur doet, wanneer het rapport van de onderzoekscommissie hiertoe aanleiding geeft, formeel aangifte van seksueel misbruik bij de politie en het Openbaar Ministerie.

Omgaan met de media

Als tijdens een activiteit binnen een peuterspeelzaal van de Stichting Protestants Christelijke Peuterspeelzalen een incident plaats vindt, is de kans groot dat ook de media hier van op de hoogte raken. Het is verstandig van tevoren zorgvuldig te overwegen hoe er zal worden omgegaan met de pers.

Het College van Bestuur van de Stichting Protestants Christelijke Peuterspeelzalen is degene die de contacten met de pers en de externe samenwerkingspartners onderhoudt.

Stap 7: Informeren van het team

Informeren van het team
Een belangrijke stap is het informeren van de teamleden. Dit wordt gedaan onder verantwoordelijkheid van het College van Bestuur. De teamleden, maar ook de directie van de basisschool, moeten goed op de hoogte zijn om:

- De schok in teamverband te verwerken.
- Om te gaan met vragen en opmerkingen van ouders.
- Om te gaan met vragen en opmerkingen van de “buitenwereld”.
- Mogelijke andere slachtoffers te signaleren.
- Eenduidige afspraken te maken over de aanpak van de situatie.

Een niet te onderschatten factor is de loyaliteit van personeel ten opzichte van aangeklaagde collega’s. De ervaring leert dat collega’s in situaties van twijfel eerder de kant van de volwassene kiezen dan die van het kind, zeker als het gaat om seksuele intimidatie. Meldingen van seksuele intimidatie berusten zelden op waargenomen feiten door volwassenen. Meestal moet de volwassene zich baseren op het woord van het kind. Geloof en ongeloof, loyaliteit ten opzichte van de collega of de jeugdige, kunnen een team in partijen opsplitsen. Belangrijk is teamleden voor te houden dat zij niet hoeven te beslissen over wat “waar” of “niet waar” is.

Aandachtspunten en overwegingen bij het informeren van het team:

- Zorg dat de hele onderzoekscommissie aanwezig is.
- Zorg dat alle teamleden aanwezig kunnen zijn. De aangeklaagde is niet aanwezig, maar zal (achteraf) schriftelijk geïnformeerd dienen te worden over de globale inhoud.
- Overweeg welke andere personeelsleden moeten worden uitgenodigd, zoals vaste invalkrachten.
- Informeer afwezigen en zieken persoonlijk over wat is besproken.
- Overweeg of er deskundigen van buitenaf bij aanwezig moeten zijn.
- Nodig de teamleden liefst mondeling uit.
- Geef tijdens de vergadering feitelijke informatie over de melding en de tot nu genomen stappen en de nog te nemen stappen. Geef aan wat de verwachtingen naar de teamleden zijn.
- Biedt ruimte voor emoties, vragen, laat stoom af blazen.
- Maak afspraken over de omgang met de buitenwereld: -bij vragen van derden doorverwijzen naar het College van Bestuur, -geen uitspraken naar de pers, -geen contact met de aangeklaagde.
- Organiseer opvang voor die collega’s die daaraan behoefte hebben.

Stap 8: Informeren van de andere ouders

Informeren van de "andere" ouders
Een moeilijke, maar meestal niet te vermijden stap is het informeren van de "andere" ouders over de beschuldigingen van ongewenste omgangsvormen. Bedoeld worden de ouders waarvan niet bekend is dat hun kinderen slachtoffer zijn. Ouders hebben recht op informatie, zeker als hun kind ook een mogelijk slachtoffer is.

Er kunnen overwegingen zijn om de andere ouders (voorlopig) niet te informeren:

- De mogelijke dader is een kind, de bescherming van de kinddader telt dan even zwaar als de rechten van de slachtoffers.
- Ouders van een slachtoffer eisen geheimhouding.
- Politie vraagt om geheimhouding. Overleg in zo'n geval met de politie of het informeren van de ouders daaraan ondergeschikt mag worden gemaakt.

Aandachtspunten en overwegingen bij het informeren van de ouders:

- Informeer ouders schriftelijk en mondeling.
- Overweeg welke ouders moeten worden uitgenodigd voor een informatiebijeenkomst.
- Hoeveel personen kunnen redelijkerwijs tegelijktijdig zorgvuldig geïnformeerd worden.
- Zorg dat de ouders van slachtoffers op de hoogte zijn van de informatiebijeenkomst die gaat komen. Bespreek met hun welke informatie er gegeven gaat worden.
- Nodig deskundigen uit die antwoord kunnen geven op vragen van ouders: bijv. politie, jeugdarts/jeugdverpleegkundige, vertrouwenspersoon.
- Nodig ouders schriftelijk uit, geef brieven niet aan kinderen mee naar huis.
- Houd rekening met taalproblemen bij allochtone ouders.
- De voorzitter van de bijeenkomst is bij voorkeur de voorzitter van het College van Bestuur. De onderzoekscommissie en eventuele deskundigen zitten naast hem.
- Geef feitelijke informatie met in acht nemen van privacy van betrokkenen.
- Vertel welke stappen zijn genomen en welke nog zullen volgen.
- Geef aan waar ouders terecht kunnen als zij vermoeden dat hun kind ook slachtoffer is.
- Geef aan wat de Stichting Protestants Christelijke Peuterspeelzalen te bieden heeft, bijvoorbeeld een vertrouwenspersoon; juridisch advies, mediadeskundige.
- Geef ruimte voor de vragen en emoties die bij ouders zullen los komen.
- Wees voorbereid op boosheid, ga niet in de verdediging. De boosheid van ouders zal zich terecht of onterecht tegen de stichting richten.
- Bedank ouders voor hun aanwezigheid en betrokkenheid.

Stap 9: Evaluatie en nazorg

Nazorg
Nazorg aan betrokken ouders en hun kinderen kan geboden worden door middel van ouderavonden, het uitnodigen van deskundigen daarbij of specifieke doorverwijzing. De organisatie kan zich hier in laten adviseren door de GGD. Voor de kinderen kan als dit nodig is, of als de ouders van de kinderen dit nodig achten extra hulp worden ingezet.

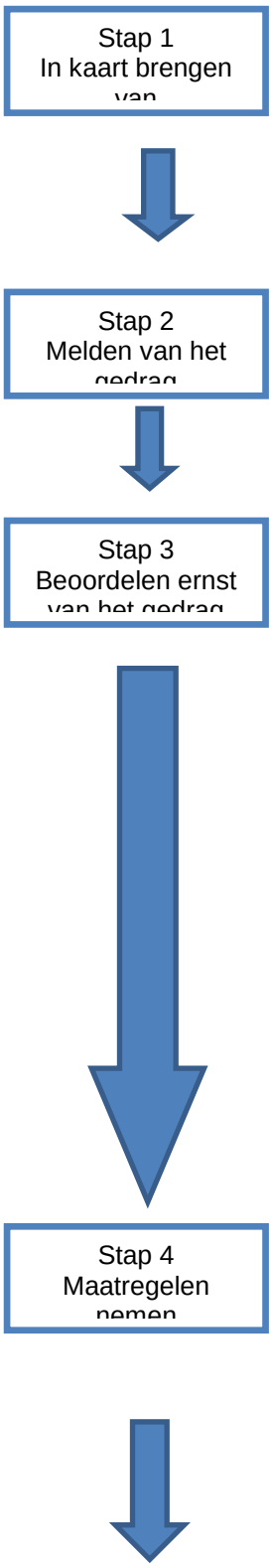
Het is belangrijk om bijzondere aandacht te hebben voor de psychische belasting van de overige beroepskrachten naar aanleiding van bovenstaand traject. Wanneer er getuigen zijn onder de beroepskrachten kan met hen apart worden besproken wat nodig is om het gebeurde te verwerken. Bij hen kunnen gevoelens van onmacht, verdriet, schaamte en schuldgevoel een rol spelen. Andere beroepskrachten kunnen ook kampen met deze gevoelens. Hier kan aandacht aan worden besteed in de teamoverleggen en daar waar nodig ook individueel.

Als binnen een organisatie een incident plaatsvindt, is de kans groot dat ook de media hier van op de hoogte raken. Het is verstandig van tevoren zorgvuldig te overwegen hoe er wordt omgegaan met de pers.

Evalueren
Het is belangrijk het gehele proces en de verschillende stappen te evalueren. Dit is de verantwoordelijkheid van houder of directie.

- De houder of directie evalueert met medewerkers dat wat er gebeurd is en de procedures die zijn gevolgd.
- Zo nodig wordt de zaak doorgesproken met andere betrokkenen.
- Zo nodig worden verbeteringen in afspraken en/of procedures aangebracht.
- Geanonimiseerde gegevens met betrekking tot het vermoeden van kindermishandeling worden geregistreerd. Deze gegevens worden door de directie op een centraal punt bewaard.
- Blijf alert op signalen. Mogelijk zijn er meer slachtoffers.

III. Route bij signalen van seksueel grensoverschrijdend gedrag tussen kinderen onderling

Stap 1: In kaart brengen van signalen
De medewerker:

- observeert;
- raadpleegt signalenlijst (bijlage 3);
- bespreekt signalen met collega's/coach VVE/IB-er en de leidinggevende;
- registreert.

Stap 2: Melden van het gedrag bij leidinggevende
De medewerker:

- meldt het gedrag bij leidinggevende;
- brengt de ouders van de betrokken kinderen op de hoogte.

Stap 3: Beoordelen ernst van het gedrag
De leidinggevende:

- raadpleegt Veilig Thuis en/of GGD;
- gaat in gesprek met ouders van zowel het kind dat gedrag vertoont als met de ouders van de kinderen die met het gedrag geconfronteerd worden over het gedrag;
- taxeert de ernst van het gedrag:
  - licht seksueel grensoverschrijdend gedrag: bespreken in het team, IB-er van de basisschool, inschakelen externe hulp niet nodig;
  - matig seksueel grensoverschrijdend gedrag: waarschuwing, inschakelen hulp;
  - ernstig seksueel grensoverschrijdend gedrag: direct ingrijpen vereist, maatregelen conform stap 4; Dan ook het College van Bestuur inlichten
- registreert in het kinddossier.

Stap 4: Maatregelen nemen
Het College van Bestuur:

- stelt een intern onderzoek in;
- schakelt experts in zoals GGD en Veilig Thuis;
- organiseert zorg voor kinderen en ouders;
- gaat in gesprek met ouders van kind dat gedrag vertoont én met de ouders van kinderen, die geconfronteerd werden met het gedrag, over de te nemen maatregelen.

Stap 5: Handelen
Het College van Bestuur:

- beslist naar aanleiding van het onderzoek over de opvang van het kind dat het gedrag heeft vertoond.

Stap 6: Nazorg bieden en evalueren
Het College van Bestuur:

- biedt nazorg voor ouders, kinderen en beroepskrachten;
- organiseert ouderavonden om de ouders te informeren;
- verwijst door naar externe hulp;
- evalueert de procedures en registreert.

Uitwerking van de stappen bij signalen van seksueel grensoverschrijdend gedrag tussen kinderen onderling

Stap 1: In kaart brengen van signalen

Wanneer er signalen zijn dat een kind of meerdere kinderen seksueel grensoverschrijdend gedrag hebben vertoond en dat een ander kind hier mee geconfronteerd is of slachtoffer van is geworden, is het belangrijk dat deze signalen in kaart worden gebracht en goed geïnterpreteerd worden. Soms zal iets vrij duidelijk zijn aan te merken als ontoelaatbare handeling, maar vaker zal het gaan om minder duidelijke signalen die niet direct te duiden zijn.

Het is belangrijk om deze signalen serieus te nemen. De beroepskrachten kunnen met elkaar onderzoeken wat zij bij de kinderen merken. Door met collega's te overleggen en van gedachten te wisselen, kan een signaal beter worden beoordeeld. De volgende acties kunnen helpen de signalen te onderbouwen:

- Raadpleeg de signalenlijst (zie bijlage 3).
- Bespreek de signalen met collega's, coach VVE, de IB-er van de basisschool, leidinggevende of gedragswetenschapper.
- Vraag een gesprek aan met de leidinggevende.

Leg de mogelijke signalen vast in het kinddossier.
Als de beroepskracht vervolgens twijfelt of concludeert dat er sprake is van seksueel grensoverschrijdend gedrag dan is het belangrijk dit te melden bij de leidinggevende conform stap 2.

Stap 2: Melden van het gedrag

Wanneer de medewerker signalen heeft dat een kind of meerdere kinderen seksueel grensoverschrijdend gedrag hebben vertoond en dat een ander kind hiermee geconfronteerd is of slachtoffer van is geworden, dan is het belangrijk dit te melden bij de leidinggevende.

De ouders van de kinderen die het gedrag vertonen of ermee zijn geconfronteerd moeten op de hoogte worden gebracht.
Het is belangrijk dat de organisatie alles goed registreert in een kinddossier. Alle gegevens die te maken hebben met het signaleren en handelen, dienen schriftelijk te worden vastgelegd.

Stap 3: Beoordelen ernst van het gedrag

De leidinggevende is in overleg met de directie verantwoordelijk voor een eerste beoordeling van de voorgelegde situatie. Daarbij zal in het algemeen de medewerker die het gedrag heeft gemeld, gehoord worden en eventueel collega's. Ook Veilig Thuis, CJG, ZAT of de GGD kan hiervoor worden ingeschakeld. Hierbij wordt de ernst van het gedrag bepaald.

Wanneer wordt geconstateerd dat er geen sprake is van leeftijdsadequaat gezond gedrag, wordt gecategoriseerd hoe ernstig het gedrag is. Bij alle vormen van seksueel grensoverschrijdend gedrag dienen de ouders van zowel het kind dat het gedrag vertoont als het kind dat met het gedrag is geconfronteerd, te worden geïnformeerd. Daarnaast dient bij alle vormen gekeken te worden of het seksueel overschrijdende gedrag een signaal is van onderliggende problematiek.

Er kan geconstateerd worden dat er sprake is van:

- licht seksueel grensoverschrijdend gedrag;
- matig seksueel grensoverschrijdend gedrag;
- ernstig seksueel grensoverschrijdend gedrag.

Licht seksueel grensoverschrijdend gedrag kan worden gezien als een noodzakelijke stap om normen en waarden te leren kennen en zal bij veel kinderen op bepaalde momenten in de ontwikkeling voorkomen. Het is nodig dat de medewerker dit gedrag begrenst, hierop reageert en bespreekt met ouders.

Matig seksueel grensoverschrijdend gedrag is ontoelaatbaar; het is belangrijk om een duidelijk verbod in te stellen. Aan het kind moet uitgelegd worden dat dit gedrag niet mag en er moet worden uitgelegd waarom dit niet mag. De betrokken kinderen kunnen in de groep geobserveerd worden. Belangrijk is dat er met de kinderen gecommuniceerd blijft worden en dat ouders actief betrokken worden. De leidinggevende overlegt met Veilig Thuis of een gedragswetenschapper of externe hulpverlening of advies noodzakelijk is.

Ernstig seksueel grensoverschrijdend gedrag vereist dat er direct wordt ingegrepen. Er moeten maatregelen genomen worden die kunnen garanderen dat het gedrag niet meer kan voorvallen. Het College van Bestuur dient ingelicht te worden om verdere stappen te kunnen ondernemen, ook omdat het College van Bestuur eindverantwoordelijk is voor alle interne en externe communicatie. Bij ernstig seksueel grensoverschrijdend gedrag dient stap 4 te worden ingezet.

Ook voor deze stap geldt, dat alle signalen en stappen goed vastgelegd worden in het kinddossier.

Stap 4: Maatregelen nemen

Het College van Bestuur bepaalt welke maatregelen genomen moeten worden wanneer er sprake is van ernstig seksueel grensoverschrijdend gedrag.

De volgende maatregelen kunnen worden genomen:

a. Het instellen van een intern onderzoek. Het is belangrijk nauw samen te werken met expertorganisaties zoals Veilig Thuis, het zorgadviesteam en de GGD. Bij ernstige zaken is het aan te bevelen een onderzoeksteam te vormen waar vertegenwoordigers van de organisatie en externe deskundigen (mediadeskundige) deel van kunnen uitmaken. Dit onderzoeksteam kan het incident onderzoeken en het College van Bestuur directie advies geven hoe te handelen. Het aanleggen van een draaiboek kan structuur bieden bij de uitvoer van het onderzoek. In de handleiding staan handvatten voor het aanleggen van een draaiboek. (zie ook stap 5: route bij signalen van ongewenste omgangsvormen c.q. seksueel misbruik door medewerkers).

b. Het regelen van ondersteuning van het kind en ouders.

c. Aanbieden van excuses voor falend toezicht/onveilige situatie vanuit de organisatie. Hierbij wordt tevens aangegeven dat onderzocht wordt hoe verbeteringen binnen de organisatie kunnen worden doorgevoerd om mogelijke herhaling te voorkomen.

d. Aanbieden van opvang en professionele hulp voor alle kinderen en hun ouders die op welke wijze dan ook betrokken zijn geweest bij het grensoverschrijdende seksuele gedrag. Emotionele begeleiding van de direct betrokken ouders is noodzakelijk.

e. Indien een kind seksueel grensoverschrijdende handelingen heeft uitgevoerd bij een ander kind dan is het belangrijk gesprekken te voeren met beide partijen ouders en gezamenlijk te komen tot oplossingen. Creëer van beide partijen ouders 'bezorgde ouders' en zoek naar een gezamenlijk belang. De organisatie vertegenwoordigt de belangen van alle kinderen. Dat kan betekenen dat de organisatie beslissingen neemt die één van beide partijen niet zint. De organisatie kan tegen het volgende dilemma oplopen: gaat een kind van de peuterspeelzaal af of niet? En is dat op basis van een besluit van de organisatie of van de ouders (opzeggen plaatsingsovereenkomst)? Belangrijk is de ouders altijd te informeren over de gemaakte keuze en deze te beargumenteren.

f. Afscherming van het kind dat het grensoverschrijdende gedrag heeft vertoond.

De leidinggevende en/of Het College van Bestuur draagt zorg voor een zorgvuldige procedure en registreert dit in het betreffende dossier.

Stap 5: Handelen

De beoordeling van het incident en het advies uit het (eventuele) interne onderzoek kunnen leiden tot verschillende uitkomsten. Afhankelijk van deze uitkomsten heeft het College van Bestuur verschillende mogelijkheden om te handelen richting het kind dat het seksueel grensoverschrijdende gedrag heeft vertoond.

a. Het kind blijft op de groep;
b. Het kind gaat naar een andere groep, andere locatie of andere kinderopvangorganisatie;
c. Het inzetten van hulp;
d. Melding bij het Veilig Thuis.

a. *Het kind blijft op de groep*
Wanneer het College van Bestuur constateert dat op grond van het verrichte onderzoek geen aanleiding is aan te nemen dat het gedrag zich zal herhalen of dat de aanwezigheid van het kind bedreigend is voor andere kinderen kan, in overleg met betrokken ouders, besloten worden het kind binnen de betreffende groep van de organisatie te laten.

b. Het kind gaat naar een andere groep of kinderopvangorganisatie
Het College van Bestuur kan besluiten dat het in het belang is van het kind en/of de kinderen die met het gedrag geconfronteerd zijn, dat het kind naar een andere groep binnen de betreffende organisatie, naar een andere locatie of naar een geheel andere organisatie gaat. Het College van Bestuur kan hierin de ouders adviseren en eventueel contact opnemen met een andere organisatie. Ook kunnen ouders zelf de conclusie trekken dat hun kind naar een andere locatie of organisatie gaat.

c. Het inzetten van hulp
Met advies van Veilig Thuis en in overleg met de ouders kan hulpverlening voor het kind worden ingezet.

d. Melding bij Veilig Thuis
Het College van Bestuur doet een melding bij Veilig Thuis. Het gedrag van het kind kan namelijk ook op andere problematiek wijzen.

Stap 6: Nazorg bieden en evalueren

Aanbevolen wordt het personeel persoonlijk te informeren. Daarnaast kunnen alle betrokkenen zo spoedig mogelijk over het seksueel overschrijdende gedrag op de hoogte worden gebracht middels een brief of een gezamenlijke (ouder)bijeenkomst. Het College van Bestuur is verantwoordelijk voor de nazorg en de evaluatie.

Er kan informatie worden gegeven over de concrete maatregelen die getroffen zijn ten aanzien van het kind of de kinderen die met het gedrag geconfronteerd werden. Ook kan aangegeven worden welke concrete maatregelen er ten aanzien van het kind dat het gedrag vertoonde genomen zijn en het verdere verloop van het onderzoek.

Als bij een organisatie een incident plaatsvindt, is er een kans dat ook de media hiervan op de hoogte raken. Het is verstandig van tevoren zorgvuldig te overwegen hoe hiermee zal worden omgegaan (zie bijlage 6 van de handleiding).

Het is belangrijk het gehele proces en de verschillende stappen te evalueren.

- Het College van Bestuur evalueert met medewerkers en eventueel andere betrokkenen wat er is gebeurd en de procedures die zijn gevolgd.
- Zo nodig wordt de zaak ook doorgesproken met andere betrokkenen.
- Zo nodig worden verbeteringen in afspraken en/of procedures aangebracht.
- Geanonimiseerde gegevens met betrekking tot het seksueel grensoverschrijdend gedrag worden geregistreerd. Deze gegevens worden door de directie op een centraal punt bewaard.

IV Kwaliteitszorg/Interne evaluatie.

Het is belangrijk om de meldcode en de verschillende stappen te evalueren.
De afspraak is dit om de 3 jaar te doen.

- Het College van Bestuur/sectordirecteur evalueert de meldcode met de medewerkers en de procedures die zijn gevolgd.
- Zo nodig wordt de zaak ook doorgesproken met andere betrokkenen.
- Zo nodig worden verbeteringen in afspraken en/of procedures aangebracht.
- Geanonimiseerde gegevens met betrekking tot het seksueel grensoverschrijdend gedrag worden geregistreerd. Deze gegevens worden door de directie op een centraal punt bewaard bij het directiesecretariaat.

V. Verantwoordelijkheden van Stichting Protestants Christelijke Peuterspeelzalen in het scheppen van randvoorwaarden voor een veilig werk- en meldklimaat

Om het voor medewerkers mogelijk te maken om in een veilig werkklimaat huiselijk geweld en kindermishandeling te signaleren en om de stappen van het protocol te zetten, draagt de Stichting Protestants Christelijke Peuterspeelzalen er zorg voor dat:

College van Bestuur en/of leidinggevenden:

- het protocol opnemen in het zorgbeleid en/of veiligheidsbeleid van de organisatie;
- de deskundigheidsbevordering opnemen in het scholingsplan;
- regelmatig trainingen en andere vormen van deskundigheidsbevordering aanbieden aan medewerkers, zodat medewerkers voldoende kennis en vaardigheden ontwikkelen en ook op peil houden voor het signaleren van huiselijk geweld en kindermishandeling en voor het zetten van de stappen van de code;
- het protocol aansluiten op de werkprocessen binnen de organisatie;
- ervoor zorgen dat er voldoende deskundigen intern en extern beschikbaar zijn om de medewerkers te kunnen ondersteunen bij het signaleren en het zetten van de stappen van het protocol;
- zijn op de hoogte van een eventuele melding aan Veilig Thuis;
- de werking van het protocol regelmatig evalueren en zo nodig acties in gang zetten om de toepassing van het protocol te optimaliseren;
- binnen de organisatie en in de kring van ouders bekendheid geven aan het doel en de inhoud van het protocol;
- afspraken maken over de wijze waarop de Stichting Protestants Christelijke Peuterspeelzalen haar medewerkers zal ondersteunen als zij door ouders in of buiten rechte worden aangesproken op de wijze waarop zij het protocol toepassen;
- afspraken maken over de wijze waarop Stichting Protestants Christelijke Peuterspeelzalen de verantwoordelijkheid opschaalt indien de signalering en verwijzing voor een kind stagneert;
- eindverantwoordelijkheid dragen voor de uitvoering van het protocol.
- investeren in de opleidingen voor aankomende medewerkers: zorgt voor kennis en vaardigheden inzake het herkennen van en omgaan met een vermoeden van seksueel misbruik, waarbij de ontwikkeling van de seksualiteit van kinderen en het bespreekbaar maken van de eigen normen en waarden aan de orde komt;
- investeren in nascholing van zittend personeel in de kinderopvangorganisatie (staf/management en beroepskrachten): zorgt voor kennis en vaardigheden inzake het herkennen van en omgaan met een vermoeden van seksueel misbruik, waarbij de ontwikkeling van de seksualiteit van kinderen en het bespreekbaar maken van de eigen normen en waarden aan de orde komt;
- investeren in een open aanspreekcultuur binnen organisatie: zorgt voor een open cultuur waarbinnen op professionele wijze reflectie op normen en waarden, werkwijze en handelen plaatsvindt;
- investeren in een goede ‘zorgstructuur’ binnen organisaties SCOH/SPCP: zorgt voor voldoende lucht in teams, vertrouwenspersonen, vertrouwenscommissie (als van toepassing), structurele agendering, bij- en nascholing, etc.

IB-er van de basisschool/leidinggevenden:

- als vraagbaak functioneert binnen de organisatie voor algemene informatie over het protocol kindermishandeling en huiselijk geweld;
- signalen herkent die kunnen wijzen op kindermishandeling of huiselijk geweld;
- kennis heeft van de stappen volgens het protocol;
- de sociale kaart in het protocol invult;
- de aansluiting van het protocol op de werkprocessen uitvoert;
- de aansluiting van het protocol op de zorgstructuur uitvoert;
- samenwerkingsafspraken vastlegt met ketenpartners;
- de uitvoering van het protocol coördineert bij een vermoeden van huiselijk geweld en/of kindermishandeling;
- opstellen van een plan van aanpak;
- waakt over de veiligheid van het kind bij het nemen van beslissingen;
- zo nodig contact opneemt met Veilig Thuis voor advies of melding.
- de genomen stappen evalueert met betrokkenen;
- toeziet op zorgvuldige omgang met de privacy van het betreffende gezin;
- toeziet op dossiervorming en verslaglegging.

Medewerker:

- signalen herkent die kunnen wijzen op kindermishandeling of huiselijk geweld;
- overlegt met de IB-er van de basisschool/ leidinggevende bij zorg over een kind aan de hand van waargenomen signalen die kunnen wijzen op kindermishandeling of huiselijk geweld;
- Legt alles vast in een kinddossier;
- Maakt zo nodig een handelingsplan en voert deze ook uit;
- afspraken uitvoert die zijn voortgekomen uit het overleg met de IB-er van de basisschool/leidinggevende, zoals observeren of een gesprek met de ouder;
- de resultaten bespreekt van deze ondernomen stappen met de IB-er van de basisschool/leidinggevende.

College van Bestuur, de leidinggevenden en de medewerkers zijn *niet* verantwoordelijk voor:

- het vaststellen of er al dan niet sprake is van kindermishandeling of huiselijk geweld;
- het verlenen van professionele hulp aan ouder of kind (begeleiding).

VI. Sociale kaart

Deze sociale kaart invullen met de organisatie specifieke samenwerkingspartners. Indien mogelijk ook een contactpersoon invullen.

Organisatie : Politie alarmnummer (bij noodsituaties)
Telefoonnummer:: 112

Organisatie: de vertrouwensinspecteurs zijn alle werkdagen; tijdens kantooruren (08.00-17.00 uur)

Telefoonnummer: **0900 111 3 111 (lokaal tarief).**

Organisatie : Centrum voor Jeugd en Gezin
Telefoonnummer**: 0800 - 2854070**

Organisatie : Crisisdienst Bureau Jeugdzorg (bij noodsituaties)
Telefoonnummer: **070 – 3795160** (in het weekend en buiten kantooruren)

Organisatie : Veilig Thuis
Telefoonnummer:: **0800-2000**

VII. BIJLAGEN:

BIJLAGE 1: Signalenlijst vermoedens kindermishandeling 0 - 4 jaar

BIJLAGE 2: Signalen die kunnen duiden op mogelijk geweld- of zedendelict door een collega .

BIJLAGE 3: Toestemmingsverklaring ouders voor het opvragen van informatie van derden.

BIJLAGE 4: Toestemmingsformulier

BIJLAGE 5: Observatielijst

BIJLAGE 1 ***Signalen van kindermishandeling (0-4 jaar)***

Als kinderen mishandeld, verwaarloosd en/of misbruikt worden, kunnen ze signalen uitzenden. Het gebruik van een signalenlijst kan zinvol zijn, maar biedt ook een zekere mate van schijnzekerheid. De meeste signalen zijn namelijk stressindicatoren die aangeven dat er iets met het kind aan de hand is. Dit kan ook iets anders zijn dan kindermishandeling (echtscheiding, overlijden van een familielid, enzovoort). Hoe meer signalen van deze lijst bij een kind te herkennen zijn, hoe groter de kans dat er sprake zou kunnen zijn van kindermishandeling.

Het is niet de bedoeling om aan de hand van een signalenlijst het 'bewijs' te leveren van de mishandeling. Het is wel mogelijk om een vermoeden van mishandeling meer te onderbouwen naarmate er meer signalen uit deze lijst geconstateerd worden. Een goed beargumenteerd vermoeden is voldoende om in actie te komen.

Deze lijst is niet uitputtend, er kunnen zich andere signalen voordoen die hier niet vermeld staan.

De signalen die in deze lijst worden vermeld, hebben betrekking op alle vormen van mishandeling. Aan het einde van de lijst zijn nog enkele signalen opgenomen die meer specifiek zijn voor seksueel misbruik. Om een duidelijk beeld te krijgen van wat er aan de hand zou kunnen zijn, is het van belang de hele context van de gezinssituatie erbij te betrekken. Daarom worden ook een aantal signalen van ouders en gezin genoemd.
Er kan altijd overlegd worden met Veilig Thuis over zorgelijke signalen, in overleg met IB-er.

1. Psychosociale signalen

Ontwikkelingsstoornissen
- Achterblijven in taal-, spraak-, motorische, emotionele en/of cognitieve ontwikkeling;
- Schijnbare achterstand in verstandelijk ontwikkeling;
- Regressief gedrag;
- Niet zindelijk op leeftijd waarvan men het verwacht.

Relationele problemen
Ten opzichte van de ouders:
- totale onderwerping aan de wensen van de ouders;
- sterk afhankelijk gedrag ten opzichte van de ouders;
- onverschilligheid ten opzichte van de ouders;
- kind is bang voor ouders;
- kind vertoont heel ander gedrag als ouders in de buurt zijn.

Ten opzichte van andere volwassenen:
- bij oppakken houdt het kind zich opvallend stijf;

- bevriezing bij lichamelijk contact;
- allemansvriend;
- lege blik in ogen en vermijden van oogcontact;
- waakzaam, wantrouwend.

Ten opzichte van andere kinderen:
- speelt niet met andere kinderen;
- is niet geliefd bij andere kinderen;
- wantrouwend;
- terugtrekken in eigen fantasiewereld.

Gedragsproblemen
- Plotselinge gedragsverandering;
- Geen of nauwelijks spontaan spel, geen interesse in spel;
- Labiel, nerveus;
- Depressief;
- Angstig;
- passief, in zichzelf gekeerd, meegaand, apathisch, lusteloos;
- Agressief;
- Hyperactief;
- Niet lachen, niet huilen;
- Niet tonen van gevoelens, zelfs niet bij lichamelijke pijn;
- Eetproblemen;
- Slaapstoornissen;
- Vermoeidheid, lusteloosheid.

2. Medische signalen

Lichamelijke kenmerken (specifiek voor lichamelijke mishandeling)
- Blauwe plekken;
- Krab-, bijt- of brandwonden;
- Botbreuken;
- Littekens.

Voedingsproblemen
- Ondervoeding;
- Voedingsproblemen bij baby's;
- Steeds wisselen van voeding;
- Veel spugen;
- Matig groeien, ondanks voldoende hoeveelheid voeding;
- Weigeren van voeding;
- Achterblijven in lengtegroei.

Verzorgingsproblemen
- Slechte hygiëne;
- Ernstige luieruitslag;
- Onvoldoende kleding;
- Onvoldoende geneeskundige en tandheelkundige zorg;

- Veel ongevallen door onvoldoende toezicht;
- Herhaalde ziekenhuisopnamen;
- Recidiverende ziekten door onvoldoende zorg;
- Traag herstel door onvoldoende zorg.

3. Kenmerken ouders/gezin

Ouder/kind relatiestoornis
- Ouder draagt kind als een 'postpakketje';
- Ouder troost kind niet bij huilen;
- Ouder klaagt overmatig over het kind;
- Ouder heeft irreële verwachtingen ten aanzien van het kind;
- Ouder toont weinig belangstelling voor het kind.

Signalen ouder
- Geweld in eigen verleden;
- Apathisch en (schijnbaar) onverschillig;
- Onzeker, nerveus en gespannen;
- Onderkoeld brengen van eigen emoties;
- Negatief zelfbeeld;
- Steeds naar andere artsen/ziekenhuizen gaan ('shopping');
- Afspraken niet nakomen;
- Kind opeens van kinderopvangorganisatie afhalen;
- Aangeven het bijna niet meer aan te kunnen;
- Psychiatrische problemen;
- Verslaafd.

Gezinskenmerken
- ‘Multi-probleem’ gezin;
- Ouder die er alleen voorstaat;
- Regelmatig wisselende samenstelling van gezin;
- Isolement;
- Vaak verhuizen;
- Sociaal-economische problemen: werkloosheid, slechte behuizing, migratie, et cetera;
- Veel ziekte in het gezin;
- Draaglast gezin gaat draagkracht te boven;
- Geweld wordt gezien als middel om problemen op te lossen.

4. Signalen specifiek voor seksueel misbruik

Lichamelijke kenmerken
- Verwondingen aan genitaliën;
- Vaginale infecties en afscheiding;
- Jeuk bij vagina en/of anus;
- Problemen bij het plassen;
- Recidiverende urineweginfecties;
- Pijn in de bovenbenen;
- Pijn bij lopen en/of zitten;
- Seksueel overdraagbare ziekten.

Relationele problemen
- Angst voor mannen of vrouwen in het algemeen of voor een man of vrouw in het bijzonder.

Gedragsproblemen
Afwijkend seksueel gedrag:
- excessief en/of dwangmatig masturberen;
- angst voor lichamelijk contact of juist zoeken van seksueel getint lichamelijk contact;
- niet leeftijdsadequaat seksueel spel;
- niet leeftijdsadequate kennis van seksualiteit;
- angst om zich uit te kleden;
- angst om op de rug te liggen;
- negatief lichaamsbeeld: ontevredenheid over, boosheid op of schaamte voor eigen lichaam;
- schrikken bij aangeraakt worden;
- houterige motoriek (onderlichaam 'op slot');
- geen plezier in bewegingsspel.

5. Signalen die specifiek zijn voor kinderen die getuige zijn van huiselijk geweld

Gedragsproblemen
- Agressie: kopiëren van gewelddadig gedrag van vader of moeder (sommige kinderen, met name jongens kopiëren hun vaders gedrag door hun moeder of jongere broertjes/zusjes te slaan);
- Opstandigheid;
- Angst;
- Negatief zelfbeeld;
- Passiviteit en teruggetrokkenheid;
- Zichzelf beschuldigen;
- Verlegenheid.

Problemen in sociaal gedrag en competentie:

- wantrouwen ten aanzien van de omgeving;
- gebrek aan sociale vaardigheden.

Extra toevoeging:

1. Signalen die specifiek zijn voor Pediatric Condition Falsification (PCF) en Factitious Disorder by Proxy (FDP)

Factitious Disorder by Proxy PCF (oude term: syndroom Münchhausen by Proxy (MBPS) is een ernstige vorm van kindermishandeling. Degene met dit syndroom (vaak moeder), komt liefdevol en bezorgd over, zoekt zeer regelmatig intensieve medische hulp voor een kind, maar is zelf degene die het kind bewust ziek maakt. Dit door toediening van middelen, het toebrengen van verwondingen of infecties. PCF kan zeer ingrijpende vormen aannemen: ca. 10% van de kinderen overlijdt aan de gevolgen van PCF.

Pediatric Condition Falsification (PCF) is het hoofddeel van de diagnose bij het kind. Factitious Disorder by Proxy (FDP) is het andere deel dat betrekking heeft op het mishandelende gedrag en de intenties van ouders. In principe is dit een bewust proces dat na verloop van tijd overgaat in minder bewuste patronen. Het hoofdmotief is om aandacht en erkenning af te dwingen van artsen en andere professionals.
De ouder doet dit voor zichtzelf, in de rol van zeer goede ouder.
Hoe is PCF te herkennen:

- Onderzoeksgegevens kloppen niet met het ziektebeeld;
- Medische gegevens over eerdere behandelingen zijn moeilijk te verkrijgen;
- Symptomen verdwijnen wanneer ouder en kind worden gescheiden;
- Een broertje of zusje is overleden of eveneens vaak ziek;
- De moeder schrikt niet terug voor ingrijpende onderzoeken of het onder narcose brengen van het kind en daar zelfs op aandringt;
- Voorvallen vinden in de avonden en weekenden plaats waarbij een beroep wordt gedaan op andere artsen;
- De volgende klachten worden gepresenteerd: bewusteloosheid, insulten, apneu, diarree, overgeven, koorts, lethargie;
- Het kind heeft een aanzienlijke ziektegeschiedenis met steeds andere klachten;
- De moeder is werkzaam in de gezondheidszorg of beschikt over een zeer grote medische kennis;
- Het verhaal van moeder bevat kleine tegenstrijdigheden;
- Vaak van arts wisselen.

Het onderscheid met postnatale depressie bij de moeder, wiegendood of kinderen die niet goed groeien veroorzaakt door iets anders dan PCF, is dat in deze gevallen de moeders vaak dankbaar zijn als ze ontlast worden van de zorg voor hun kind, terwijl PCF-moeders die zorg niet willen uitbesteden.

BIJLAGE 2: ***Signalen die kunnen duiden op mogelijk geweld- of zedendelict door een collega.***

Wanneer een beroepskracht vermoedens heeft vaneen geweld- of zedendelict door een collega, is de beroepskracht verplicht dit te melden bij de houder.
Deze bijlage bestaat uit 2 delen:
1. Ongewenste omgangsvormen
2. Signalen die kunnen duiden op kindermishandeling gepleegd door een beroepskracht

Ongewenste omgangsvormen en deze signalen kunnen ook duiden op ander gedrag. Het is daarom belangrijk om ook de signalenlijsten (bijlage 1 en 2) te raadplegen om tot heldere onderbouwing te komen.

1. Ongewenste omgangsvormen

Een medewerker kan een niet-pluis-gevoel hebben over het gedrag van een andere collega of gastouder. Deze zullen vaak te maken hebben met ongewenste omgangsvormen. Ongewenste omgangsvormen komen tot uiting in verbaal, fysiek of ander non-verbaal gedrag. Dit gedrag kan zowel opzettelijk als onopzettelijk zijn, maar degene die hiermee wordt geconfronteerd ervaart het als ongewenst en onaangenaam.

Onder ongewenste omgangsvormen worden handelingen verstaan van alle vormen van discriminatie, agressie, seksuele intimidatie, pesten en treiteren (hieronder beschreven) en ook combinaties van dit gedrag en andere vormen van ongewenst gedrag die in het verlengde liggen of overeen komen met het hieronder beschreven gedrag.

Seksuele intimidatie
Onder seksuele intimidatie wordt verstaan: ongewenste seksuele toenadering, verzoeken om seksuele gunsten of ander verbaal, non-verbaal of fysiek gedrag.

Voorbeelden van verbale seksuele intimidatie:
- Aanspreekvormen: bijvoorbeeld Alexia verbasteren tot Asexia;
- Kinderen aanspreken met "Hé stoot!";
- Seksuele dubbelzinnigheden;
- Uitnodigen tot seksueel contact;
- Seksueel getinte grappen maken;
- Stoere verhalen over seksuele prestaties vertellen;
- Seksueel getinte opmerkingen maken over iemands uiterlijk.

Voorbeelden van fysieke seksuele intimidatie:
- Handtastelijkheden;
- Dwingen tot zoenen, knuffelen, strelen, geslachtsgemeenschap;
- Geslachtsdelen (laten) strelen of betasten boven of onder de kleding;
- Uitkleden.

Voorbeelden van non-verbale seksuele intimidatie:
- Staren, gluren, lonken;
- Iemand met de ogen uitkleden;
- Seksueel getinte cadeautjes geven;
- Confrontatie met kinderporno;
- Het kind (deels) ontbloot filmen of fotograferen;
- Het maken van obscene gebaren;
- Iemand seksueel geladen afbeeldingen, brieven geven of sturen.

Agressie en geweld
Er wordt gesproken van agressie en geweld als het kind psychisch en/of fysiek, verbaal of non-verbaal wordt lastiggevallen, bedreigd of aangevallen. Er zijn vier vormen van agressie en geweld:

1. Verbaal: schelden, schreeuwen, treiteren en beledigen
2. Non-verbaal: tegen iemand aandrukken, vasthouden, expres naar je toetrekken
3. Psychisch: lastig vallen, onder druk zetten, bedreigen met fysiek geweld en irriteren
4. Fysiek: schoppen, slaan, bijten, vastgrijpen en klemzetten

Discriminatie
Onder discriminatie wordt verstaan elke vorm van ongerechtvaardigd onderscheid, elke uitsluiting, beperking of voorkeur die ten doel heeft of tot gevolg kan hebben dat de erkenning, het genot of de uitoefening op voet van gelijkheid van de rechten van de mens in de werk- of studie-gerelateerde situatie teniet wordt gedaan of aangetast alsmede iedere uiting in woord, gebaar of geschrift. Hierbij is sprake van ontoelaatbare opvattingen over achterstelling van mensen, doelbewuste belediging of van grievend handelen jegens anderen op grond van diens godsdienst, levensovertuiging, politieke gezindheid, ras, geslacht, seksuele geaardheid of op enige andere grond.

Pesten en treiteren
Onder pesten en treiteren wordt verstaan gedragingen waarbij sprake is van stelselmatig, gedurende een
langere periode, psychisch of fysiek vernederen, kwetsen of anderszins lastigvallen van een persoon.

2. Signalen met betrekking tot seksueel misbruik door een beroepskracht

- Sterke afhankelijkheid van een kind ten opzichte van een beroepskracht;
- Beroepskracht of gastouder creëert een soort isolement rond het kind (bijvoorbeeld apart nemen zonder dat daar een duidelijke aanleiding voor is of dat daar verslag van volgt);
- Veelvuldige seksistische uitingen;
- Gespannen sfeer in de voorziening;
- Kind is bang, gespannen, wanneer specifieke beroepskracht dienst heeft of telkens wanneer het met de specifieke beroepskracht of gastouder te maken heeft;
- Extreem concurreren met kinderen/collega’s om de aandacht van de verdachte beroepskracht.

BIJLAGE 3: ***Signalen van kinderen die geconfronteerd zijn met seksueel grensoverschrijdend gedrag van een ander kind.***

2. Signalen van kinderen die geconfronteerd zijn met seksueel grensoverschrijdend gedrag van een ander kind

Naast onderstaande signalen kunnen de specifieke signalen bij seksueel misbruik duiden op seksueel overschrijdend gedrag van kinderen onderling.

- Het kind heeft angst voor een bepaald kind;
- Het kind is consequent boos op een ander kind;
- Het kind komt geschrokken, bang of verward terug nadat het met een ander kind of kinderen alleen is geweest;
- Het kind wil consequent niet spelen met een bepaald kind.

3. Signalen van kinderen die seksueel grensoverschrijdend gedrag vertonen naar andere kinderen

Naast onderstaande signalen kunnen de specifieke signalen bij seksueel misbruik (zie punt 4 van deze bijlage) duiden op seksueel overschrijdend gedrag van kinderen onderling.

- Het kind creëert een soort isolement rond het kind (apart nemen, zich afzonderen van de groep);
- Het kind domineert of vertoont macht over een ander kind;
- Veelvuldige seksistische uitingen.

4. Kinderpornografie

Onder de term productie van kinderpornografie wordt verstaan: het vervaardigen van een afbeelding en/of het vastleggen op film, foto of iedere andere soort van informatiedrager van kinderen beneden de leeftijd van 18 jaar, die seksuele gedragingen moeten ondergaan, plegen en/of dulden.

Kinderen die gebruikt zijn voor het maken van kinderpornografie kunnen signalen afgeven die duiden op seksueel misbruik. Daarnaast kan het kind de volgende signalen laten zien:

- Extreme angst voor het maken van foto's;
- Angst voor opnamen met videoapparatuur.

BIJLAGE 4: ***TOESTEMMINGSFORMULIER.***

Ondergetekende(n) verleent/verlenen toestemming aan de medewerker van de peuterspeelzaal/ de IB-er van de bijbehorende basisschool/leidinggevende voor het opvragen en het administreren van informatie van

(Voornaam en achternaam van het kind): ----------

bij:

- het Consultatiebureau
- Bureau Jeugdzorg
- Huisarts
- Centrum voor Jeugd en Gezin
- Overige: ----------

Naam ouder/verzorger: ---------- Naam kind: ----------
Geboortedatum kind: ----------

Adres: ---------- Adres: ----------
Postcode en plaats: ---------- Postcode en woonplaats: ----------
Datum: ---------- Datum: ----------

Handtekening ouder/verzorger: ----------

BIJLAGE 5: ***Observatielijst.***

Deze observatielijst kan een instrument zijn om de signalen beter in kaart te brengen. De lijst is niet uitputtend en dient als hulpmiddel te worden gebruikt.

Vragen over 'opvallend gedrag van een kind'

Naam kind (evt. initialen): _____
jongen/meisje
Leeftijd: _____

1. Sinds wanneer vertoont het kind opvallend gedrag?
☐ laatste weken
☐ laatste maanden
☐ sinds

---

2. Het opvallende gedrag bestaat uit (meer dan één antwoord mogelijk):
☐ (zeer) meegaand gedrag
☐ gebrek aan vertrouwen in anderen
☐ ouwelijk, zorgend gedrag
☐ verzet, passief
☐ verzet, actief
☐ agressief
☐ angstig
☐ druk
☐ negatief zelfbeeld
☐ angst voor lichamelijk contact
☐ seksueel uitdagend gedrag
☐ gespannen
☐ faalangstig
☐ signalen uit de signalenlijsten (Zie bijlage 1 t/m 3)

---

3. Hoe is de verhouding tot broertjes en zusjes? (meer dan één antwoord mogelijk):
☐ prettig
☐ geen aansluiting
☐ bang
☐ plagerig
☐ agressief naar jongere kinderen
☐ bazig
☐ wordt gepest
☐ pest broertje/zusje

☐ anders, namelijk

_____

4. Hoe is de verhouding tot andere kinderen? (meer dan één antwoord mogelijk):
☐ prettig
☐ geen aansluiting
☐ bang
☐ plagerig
☐ agressief naar jongere kinderen
☐ bazig
☐ wordt gepest
☐ pest andere kinderen
☐ anders, namelijk

_____

5. Hoe is de uiterlijke verzorging van het kind, zoals kleding en dergelijke?
☐ over het algemeen verzorgd
☐ over het algemeen onverzorgd
☐ sterk wisselend
☐ anders, namelijk

_____

6. Hoe is de verhouding tot moeder?

_____
_____
_____
_____
_____
_____
_____
_____
_____
_____

7. Hoe is de verhouding tot vader?

_____
_____
_____
_____
_____
_____
_____
_____
_____
_____

8. Hoe is de verhouding tot de beroepskrachten?

_____
_____
_____
_____
_____
_____
_____
_____
_____
_____

9. Hoe is het contact tussen de ouders en de beroepskracht?

_____
_____
_____
_____
_____
_____
_____
_____
_____
_____

10. Zijn er bijzonderheden over het gezin te melden? Indien mogelijk ook de bron vermelden.

11. Is er de laatste tijd iets in het gedrag of in de situatie van het kind veranderd?

12. Wat is er bij u bekend over eventuele broertjes en zusjes?

13. Wat zijn volgens u de problemen?